

14
PHILOSOPHEMATA LIBERA,

Præproperè conferta, quæ Lycæi MARIS-
CHALLANI *Universitatis* CAROLINÆ

ABERDONENSIS Magisterii candidati,

Laurea Triumphali hac vice condeco-

randi A. P. D. O. M. publicè pro-

pugnabunt, in celebri Philoso-

phantium palæstra,

Iulii 8.

Auspiciis

ALEXANDRI ALEXANDER.

Sen: *Si vis omnia subicere tibi, subicere rationi.*

Sen: *Nulli me mancipavi, nullius nomen fero, multum
magnorum virorum iudicio credo; aliquid & meo
vindico.*

Multum Aristoteli, plus Platoni, plurimum rationi debeo.

A B E R D O N I I S,

E Typographæ IOANNIS FORBESII JUNIORIS URBIS

& Academiæ TYPOTHETÆ ANNO. 1669.

Æmula Naturam, cum MENS videt, invidet, & vult
Condere par, condit, dum meditatur opus.
O Alma Natura Mater!

*Germanæ Nobilitatis Regulo, Virtutis
Heroicæ Dynastæ.*

Illustrissimo, Potentiss. & Nobiliss. Satrapæ,

COMITI MARISCHALLO

Domino de KEITH, ALTRIE &c. Intimo Regis
Consiliario, Abredoniensi & Merniensi Vice comiti,
Integerrimo, Celebratissimo Kethorum Principi,
Musarum suarum Mecœnati Magnificentissi-
mo, plurimum Suscipiendo ac Æternum
Mihi Colendo. S. P. D.

PLENDIDISSIME HEROS

*Quemadmodum inter varia belli
stratagemata, artisque militaris præscripta quamplurima, quibus
flueret*

Nuncupatio.

florent Politicorum comitia, sibi primas vindicare videtur callens; præfecti ductus, cujus sub auspiciis bellicosi Martis Tyrones sua possint explicare insignia, & manus cum hoste conferere; ita & Minerva hac in re Martis æmulum, in concertationibus suis literariis, non modo sub firmissimi propugnaculi umbella se incolumem conservare, verumetiam sub refocillantibus influentiis & benevolis sereni Mœnatis aspectibus tuto præliari probe edidicit. Mihi pariter Minervæ filiolo è re videbatur, in Philosophicis hisce decerninibus ventilandis, inconcussam opis præsidium manibus prehendere, ad quod Musæ nostræ delassatæ plurimum, atque acerbis ingeniorum assulibus, pene consummatæ sese recipiant. Ad quem vero inter orbis hujus nostri mortales confugiemus nisi ad te, unice Magne Marischalle, qui acie & ingenio polles ad propugnandos omnes qui sese commiserint salvo protectionistua tutamini deliraret Philosophia, torpescerent Musæ Ne-Abredonenses, nisi dignitatem tuam humiliter salutassent: natalium fuissent immemores eorumque quorum clementia indefinenter aluntur, ni famigerato Marischalli Nomini reverenter assurrexerint. tibi namque tuisque immarcescibilis fama majoribus inclyti hujus Athenei fundamenta debemus, megaloprepia tuâ nostra florent studia nobilitate tuâ Abredoniæ consitus est Parnassus alter qui fragrans virtutis tuæ monumentum seculis in perpetuum successuris remanebit. Te beatum predicabit posteritas, virentes etiam studiosorum catus hic undique confluentes (ad nativas animorum faces diluendas) in remotissima orbis confinia delati tuæ in æternum resonabunt poemata. Inter orbis doctos tua non sepelietur memoria nec gratissimi tui nominis fama literatorum animis excidet aut in omnem posteritatis memoriam recens vigebit. Interim, Illustrissime Dynasta, jam benignam admoveas aurem, Musæ te invocant tuæ, quamprimum orbis inviserint lucem ad te citò accelerant pede, alium nolunt, alium non agnoscunt, susceptorem secundum respiciunt, nullibi requiem inveniunt, donec propitio benevolentia tua foveantur amplius.

Nuncupatio.

Plexu: delabentes quippe aquarum rivuli, in grandem suam scatebram celeri ruunt impetu. Quid? Itane languescens Philosophia producta, ut ab insensatis hiſce creaturiosis officii adnoveantur, tibi literarum hoc in loco scaturiginem acceptam referunt rivuli, decermina nempe hic Philosophica supplicè e venerantur. Candidam hoc exile licet, devotionis mee erga te symbolum, ex quo interpretare animo dum ultra nequeo. Ast neminem adeo cœcutiri auctumo qui non prima quasi fronte evidenter cognoscit dedicationis hujus motiva. Imprimis itaque animo recolens præmatarum istud vinculum, quo Lycæi tuo astringebar, Philosophiæ hæc spicilegia vere tua sunt, cum in inclita tua Academia scientiarum primò hauserim principia. Quid referam speciale illud benevolentie tue signum quo in me omni-
aque ingenioli mei specimina juxta tibi conperi: ita enim mihi favore tuo illucescere dignatus es ut ad præceptoris dignitatem in celebri tua Academia inter varios quam meritissimos pro hac provincia decertantes, me omnium maxime indignum evehere. Celsitudini tuæ visum sit. Illusterrimè: Comes quod in Me est vividam gratiæ hujus ideam animo impressam continuo preservabo. Libenti porro vellem animo in latissimum eloquiorum tuorum campum excurrere, nisi quod hoc prohibeat epistolæ hujus angustia & scribentis balbuties. Verum mihi indulgeas Digniss. Comes non Me coercere valeo; si quid in orbe laudabile si quid vere nobile si quid honorificum, hoc vere tuum est ita ut in te tanquam in domicilium proprium juncta ruant phalange tum corporis animi ac fortunæ bona. O fortunatissimum Sarrapim! O felicissimum Mece ratem! Quis honos quæ dignitas quod demum præconium satis tibi amplum excogitare potest? Imprimis nobilitatem tuam nativam silentio transire nequeo nascendū quippe felicitate ac natalium splendore (absit invidia dicto) nemini in SCOTIA ex subditorum ordine videris secundus: nobilitatem vero hanc a majoribus transfusam, virtutum ornamentis & ani-
mi splendore vere redidisti nobilem virtus quippe nobilitat) umbratilis enim est illa dignitas quæ alienis jactatur nominibus.

Nuncupatio.

*bus. Tu vero nobilitatis hunc thesaurum a Proavis tibi concedi-
tum locupletasti, acceptam hanc à majoribus lucem collustrasti magis
non ergo tantis quam tibi ipsi imprimis hanc nobilitatem accep-
tam debes. Sed annon & tibi & nobili tue familiæ quoddam modo
ex merito debetur honorificis insigniri officiis dignisq; defungi
muneribus, & magnificis à Regi SCOTICANI Monarchis
condecorari Provinciis in bello tum in pace, huic veritati tu ipse at-
testaris Illustissime Comes & alii stemmat's Marichalli viri
honorabiles qui honoribus aucti tibi præcesserunt. Nec mihi prætere-
unda est fama illa nobilitas quam in te contulit unanimis populi
consensus, si hi vere reputentur celebres, qui minus querunt an-
gulos, qui intuenti orbi conspicui habentur qui fama buccinis tam
in suis quam Regionibus exteris percelebrantur tum tua & celebris
tue domus claritas supra vulgi faces longè elevaritur. Inter cate-
ras demum nobilitatis margaritas, quibus ornatur famigerata
Kethorum familia, viriliter elacet maxima illa animi virtus,
magnanimitas seu artis militaris peritia, expeditiones bellicæ à
validis Kethorum dexteris gestæ testantur & hoc animi orna-
mentum nomen & familiam tuam celebrem hereditatis quasi jure
necessario consequi. Ast hic Me reprimo (angustis Epistolæ
cancellis coarctatus) Consultissime hic Apellem aut Polycletum
imitabor, qui tanquam inchoata semper arte & imperfecta, manum
trahebant è tabula ut contra judiciorum varietates superesset opifici
regrèssus, ad veniam velut emendaturo quicquid desideraretur, velò
igitur obumbro quod penecillo exæquare despero, vereor enim ne luci
tue tenebras offudero. Hanc itaque fetum curæ ac patrocinio tuo
rursus commendo, permittere digneris ut partus hic Philosophicus,
quantūvis impositus te veneretur ac salutes. Vale Heros Nobiliti-
sime tibi fausta ac prospera omnia opto precorque tua in p. rpetuum
floreant nobilitas, vigeat celsitudinis honos, magis magisq; inclarescat
famigeratum dignitatis tue nomen bene sit tua Academia I E H O.
H. A. M. enixissime obtestor ut te Regi, S C O T I A.
Ketho*

Nuncupatio.

*Kethorum familia ac Lycso denique tuo diutissime inter vivos in
columem prestet. Ita comprecantur.*

Nob: Satrapa devinct: &
subject: tuus Cliens.

ALEX^r. ALEXANDER.

*Honoris vestri devotissimi
cultores:*

GEORGIUS FOULERTONUS.	Iacobus Gordonus.
Adamus Barclaius.	Iacobus Græmus.
Alexander Arbuthnetus.	Iacobus Watsonus.
Alexander Irvinus.	Ioannes Alexander.
Alexander Latemerus.	Ioannes Angufius.
Alexander Moresius.	Ioannes Cowæus.
Georgius Kethus.	Ioannes Patonus.
Georgius Scotus.	Ioannes Rhædus.
Gilbertus Innesius.	Patricius Arbuthnetus.
Gulielmus Erskenus.	Patricius Harvæus.
Iacobus Burnetus.	Robertus Arbuthnetus.

Arte caret, cuiusque Naturam ducit inertem.
Inspice, pro quantum est Artis & Artificis.
O ingeniosa Ars, Natura altera!

PROFATA DIALECTICA.

INter tot vertiginosos disputantium strepitus, & incompas-
tas Philosophantium quiquilias, quibus hoc ævo resonat
orbis hic noster Philosophicus; satis propemodum con-
cessit veritas; palæstris videtur literariis longum dixisse
vale, & tanquam *Astræa* altera terras reliquisse. Ita uti
Tantalus in medio, vel ut natura communis ad singularia
indifferens & irresolutus hæserim Arbitrator, num in *Zenonis* porticu, *Plato-
nis* Academia, *Aristotelis* peripato, aut *Cartesii* hypocæusto, de vacillante
veritate inquirerem; Tanta enim est fratrum discordia, tam implexæ un-
diq; pullulant disputationum sarragines, ut inflatis quasi buccis mille
proferant Chinæ; caligantis mentis humanæ indolis signum infallibile,
verisimilitudinis limitatæ activitatis symbolum. Nil miri tamen, latet an-
guis in herba; in campo enim Philosophico clanculum delitescit *Achan*,
qui compositum Republicæ literariæ statum deturbare contendit. Gran-
dem quoque mortalium impostorem, callidissimum generis humani delu-
sorem, rationem scilicet. Obliquè præmissarum violentiâ extortam, spuriam
illam argumentationis facultatem, Naturæ nostræ degradationem ex
fructus veritatis comestione consequentem, horum malorum causam de-
texi. Inextricabiles itaque opinionum labyrinthos, et versatiles Philoso-
phorum ambages, perplexissimæ demonstrationis fabricæ debet Philosophia.
Rationem ergo litigationum parentem, imperfectionem summam, et fa-
cultatem noxiam, ex *Adami* lapsu nobis advenientem existimamus; ita
Vanhel: in loquela sua de imagine Dei in homine, quod et calculo suo
comprobat

comprobat *Walterus Charlet* : In ternario suo paradoxorum, in temeritatis ergo crimen incidit *Cartes* : *Dissertat sua* : de methodo pag. 1. Dum per rationem solam nos homines statueret, cum per eandem in insipidos potius ineptiarum blaterones indignissimè degeneremus.

II. Spatiosa quidem et patentia sunt veræ Philosophiæ pomeria, expansissima explicat insignia, suo quippe ambitu res tam superioris quam inferioris ordinis complectens ; finita est, limitibus tamen non definita, singulare quid est, quo non obstante universalium invisit campos ; omnia est, & unum est, aliquid est, realitatem vero nondum agnovit. Eloquiis vero periphrasticis quibus vulgo insignitur prætermittis, eam pro omnibus definit *Plato*, quod sit *divinarum & humanarum rerum scientia* ; statueram ergo non transgredimur licet Philosophus Theologo injiciat dexteram : bonus itaque Philosophus & præstans est Theologus. Commodos etiam Philosophiæ in re Theologica usus liberaliter describit *Adrianus Heer*. in *suis meletematis* : ad ravim, usque dum buccis suis aridis raucifona proferat popysmara, reclamet *Hobb* : rude illud & indigestum quantitatis chaos, materia illa informis, cadaver illud vivum spiritus expers ; qui Philosophiam omnem ad ignobile corporis monopolium reduxerit, cap. 1. De corpore ; pag. 8. candidam hanc inter mortales hospitem, non alio dignatus est diversorio ; quam pingui & tenebricoso materiæ hypocausto : Verum enimvero (bona *Hobbessij* venia) non ita Philosophia caligantibus materiæ recessibus obnubilatur, quin tenuia quædam divinitatis spicilegia, & macilentas quasdam spiritualitatis vindemiolas, ex fragrantissimis ejusdem floretis carptim colligamus. Infiniti ergo scientia non est inaccessibleis finito quæsitore, contra *Hobb* : cap. 26. de corpore, pag. 307. Imo spiritualium datur agnitio a phantasmate fluens, contra eundem, sed corruente impura phantasmatum colluvie, & carnulento sensuum choragio : haud tamè actum est de innata illa animi notitia, ex *novæ ævolans* orta quæ divinæ imaginis obscura sunt rudera, quamvis phantastica duntaxat sit *Hobbii* Philosophia.

III. Animarum immortalitati detrahunt easque (cum *Hobbio*) vel somniorum umbras, aut evanidas Phantasiæ creaturiolas reputant, vel cum *Berigardo* saltem (cui & comitem hoc in puncto se offert *Hobbs*) eas de spiritualitatis gradu præcipitare conantur : qui omnem scientiam nostram angustis sensuum portis, aut fragilibus corporis organis acceptam referunt. Tantâ bonorum penuriâ neutrquam laborat anima, ut ad vehiculi sui fores stipem emendicer ; sumptibus quippe suis, cognitionis fundamenta jecit quasi

quasi vero non cognosceret anima totum sua parte esse majus, bis bina esse quatuor nisi hoc ei in aurem susurraret materia : chartulae censeantur nitidae, tabulae habeantur rasae, qui minus ita honorabiliter de anima conjiciunt, hujusmodi verberibus tales excipiendos esse censent *Neotericorum* plerique ita *Cartes* : *Heer* : *Regius*, &c. Anima ergo tabella Rasilis non est, quod & commodè quidem supponit, splendidus ille *Anglus Henricus Mor* : (in suo antid : contra Atheismum) *Cœli Philosophici Atlas* ; pereat itaque ocyus effatum hoc *Aristotelicum* peripateticorum opprobrium, Philosophorum carcer, & sapius Atheismi præcursor, nihil nempe esse in intellectu quod prius non fuerat in sensu. Ad Rabiem usque, succenseat *Gassend* : & cum eo *Epicurus*, sensuum titillationibus solenniter mancipatus, uterque præfatus ludit in vocibus dum docet sensus non posse falli : simili fato pereundum est impolitæ *Hobbi* hypothese, viz. nos omnia quæ cognoscimus ea ipsa Phantasmati debere : cap. 26. de corpore pag. 307. plus ni fallor debet quam erit solvendo.

I V. Non tam ad Regia scientiarum penetralia, & ad sanctum sapientiae sacrarium quam ad moria delubrum, ac dementiae fastigium deducunt illi, qui in veritate inquirenda de omnibus dubitandum esse censent : Egregium sane & eruditum Philosophandi genus, à *Scepticis*, *Academicis*, *Pyrrhonicis* &c. olim ventilatum & jamdudum in profundissimo oblivionis barrathro sepultum. Nunc vero temporis à dubitante quodam *Cartesio*, à mortuis exsuscitatum, & ab *Adriano Heer* : fidissimo *Cartesio*, mancipio liberaliter enutritum : *Cartesio* tamen dubiis implicato condonamus in stragulis somniabat fortassis, cum admirandam Philosophiæ suæ, methodum excogitaret, vix enim solebat vigiliam à somno distinguere vel genius quidam nescio quis, cacodæmon fortassis (detur venia verbo ipsissimis *Cartesio* verbis utimur) Philosopho insidiebatur, qui datâ operâ in omnibus quantum potuit *Cartesium* decipit; dabitur ergo scientia contra antiquos scholarum antistites, à dubitationibus vero originem non deduxit, contra *Cartes* : *Heer* : dubios Philosophiæ doctores. Speciosa hoc in the-mate videtur *Henrici Mori* opinio, nobisque in omnibus propugnanda utpote maximâ congruentiâ renitens, quam tamen ex placidissima Platonis mi-fabrica discerptam video, animam censet corpori præexistentem, ante descensum omnem in corpus hoc terretre; dum sciz in subtili aliquo limpidissimæ materiæ vehiculo, æreo vel æthereo, aëra transvolaret, omnium scientiarum jubaribus instar auri titillantis enituisse. Verum corporis opacitate, ac nimia vehiculi hujus gravioris hebetudine, micantes has scien-
tiarum

tiarum scintillas cineribus quasi suffocatas paululum obtenebrari. Quod vero factorum extra terrestre hoc vehiculum commissorum, non recorderur animas; ab oblivionis principiis memoriam labefactantibus causam arcescendam esse ducimus. Quaecunque enim hoc in corpore (cui tanquam ergastulo tenebrarum alligatur anima) reminiscenciam extinguere, vel eandem saltem vehementius imminuere valent, hæc plenis quasi copiis unanimiter conspirant, ad miserè memoriam in descensu suo repentino ad grave hoc Terræ vehiculum debilitandam; de quibus perpaucæ recolat *Hen. Morus* ubi agendum sibi proponit de *Immortalitate animæ*.

V. Nullibi magis *Pexelopes* retexunt telam delirantia Philosophorum cerebella, quàm in Logicæ extruendis manibus, & de bella ista arte altercando, quam ubi quis calluerit dialecticus appellatur: contentiosam enim ut *Zenoni* videbatur produciunt prolem, garrulum procreant partum, ita ut de meris verborum litigiis in scholis instituantur disceptationes, Tyronum ingenia inaudita verborum barbarie sylvescere cogunt ut *In exercitationibus suis paradoxicis contra Aristoteleos* animadvertit *Gassendus*. Sit ergo *Logica loquacissima qualitas verborum profusa, rituum intellectualium merum compositum, notio secunda supernatans cranio, intumescens rationis ventosus flatus, callida orbis seductrix, veritatis tinctura delibuta*; sed exortus est jampridem Logicafter nonnullus, in numeris & Arithmeticæ notis computandis, quàm in secundis Logicæ intentionibus, & ejusdem præcisionibus concipiendis longè versatior. Ratiocinator hic *Herculeus* (*Hobbes* intelligimus) vapulent enim ironiæ, cum de tanti viri laudibus narratur fabula: insueto & inaudito computationis nomine Logicam indigitat, jam calculorum suorum tonitu multorum obstrepuit aures, Logicæ vero summam nondum perfecit, computorum rationem nusquam exhibuit. Sed alternis computeamus (ad hominem argumentemur) omnis inquit, ratiocinatio additio est, vel subtractio, additio est multorum in unam summam collectio, subtractio est vera quorundam ex toto deductio, si rationalitatem aut spiritualitatis prædicatum, ex *Hobbesii* toto verè deduxerimus (quod & ipso iudice optimè est Philosophari) quid remanebit O *Hobbesi*? Corpus rude spiritus expers, verissima tuipsum imago. Sed haud ita nobis ratiocinandum est novis opus est calculis, ut hæc computata rursus recomputes.

VI. Bullatas *Logica* pollicitationes, sesquipedalia *Dialectica* verba, de rerum naturis per definitiones explicandis, de vero à falso discernendo de ignoti per sciendi modos manifestatione, summis excipimus cachinnis: cum ne quidem scalas adhuc admoverit, quibus vel ad unius pulicis naturam pernoscentiam

pernoscendam evehat. Non tam sælix est dialectica, nec eo pollet olfactu, ut latitantem rei naturam subodoretur: ita *Gassendus in suis exercitationibus contra Aristoteles*, quid definiendi prodest? Prænoscere debuisse superstitiosam istam regularum dialecticarum seriem. Nobile istud generis & differentiarum commentum; proh pudor quod in chimæricis hujusmodi nugis aut ipandis, occupatissimi sæpius deprehendantur Philosophi, apinas quippe venantur tricas, aniles consecretantur ineptias; implexas itaque omnes *Logicorum* definitiones, res potius tenebris obfuscantes, quam luce collustrantes, ex orbe literario proscribendas esse censemus, in simplicissima verò & evidenti rerum notitia sitientes, res omnes definiendas esse ducimus. Ita *Cart*: in *prima suorum principiorum parte*, cui & adstipulatur *Gassend*: in *suis exercitiis supra designatis*: nec minori excandescentiæ flamma, in divisionis & argumentationis deliria, deferetur spiritus pure Philosophicus, sanæ rationis compos, qui se non passus est autoritatum ligari vinculis, rem acu tetigit *Gassendus* dum triplicem hunc sciendi modum tripiti compararet *Cerbero*: formidabiles enim hi in limine custodes (sciendi modos volumus) accedentes omnes horrendis & maxime inhumanis verborum clangoribus confestim excipiunt, ita ut tyronum plurimi receptui canere cogantur. Argumentatio omnis est seria nugatio, syllogismus omnis errat in circulo, natales suos ex vertiginosa cerebri circulatione derivans: ut invictissimè demonstravit *Diniensis lib 2. suarum exercitationum*, qui propositiones universales easque veras astruere conatur, erroris exponitur periculo, miserè ergo titubans habebitur *Labyrinthum* demonstrationis fabrica: omnis propositio vera identica cum sit, summè est ridicula, omnis propositio falsa quæ talis est vera: propositio omnis vocalis spiritum & illegitimum est enunciationis germen, verè ergo propositio non est. Vetemus ne *Pitæus* propositiones protrulerit aut Philosophiæ evaserit professor; vel ne *Petrus* in somnis disputans, hancque propositionem (Deus non est unus & trinus) proferens confestim accusetur hæreticos. Vni veritari interunt qui propositionem hanc (homo est animal) in res propositiones sempiternæ veritatis referunt: sed condonandus est hic & huiusmodi *Scyria* errores, cum mandatum censuerat æternum: qui quodvis perciperit inconciliabile quantumvis fuerit absurdum, nullo falsitatis periculo dicitur. Ita *Cart*: in *prima parte principiorum pag. 9*. Falli non tam est intellectus quam voluntatis, ut idem habet *Cart*: *ibidem* nunquam itaque fallimur nisi & huius deceptionis testis fuerit voluntas; fieri ergo potest, ut nunquam fallamur; cum nempe solis clarè & distinctè perceptis assensum

præbentur, ut fusè demonstrat *idem Cart: ibidem*. Cum itaque errorum omnium causa à voluntate pendeat, paradoxum nobis videtur quod unquam fallamur, cum nemo sit qui ex industria velit falli, *Ita Cart. in principiis Philosophiæ*.

VII. Nominalis nimium est Philosophus *Malmesburiensis*, qui omnem Logicæ, sicut & universæ Philosophiæ acquisitionem, à vacuo & subtili oris flatu derivandam esse somniat, cap. 2. de corpore pag. 11. Miramur tam crassam quantitatis compaginem Philosophiam suam corporcam in subtiles adeo vocum & verborum auras convertisse. Sed recognoscat vocale istud animal, Philosophiam supra organicam omnem corporis potentiam longè elevari (cum germanus sit spiritus effectus) nec sensibilibus horum monumentorum mancipio turpiter constringi. Nomina non conceptuum solum, sed & rerum sunt signa, *contra eundem* cap. 2. de corpore pag. 12. cum si aliquis ei maximam pecuniæ summam ad vitæ suæ conservationem (animal enim fuerat philauriâ plenum) promississet, non tam de conceptibus quàm de rebus ipsis cogitaret *Hobb: omne signum est alicujus rei signum*, cum ex se quid sit relativum, & nihil sit suipsius signum; ergo & omne nomen est alicujus rei signum, *contra eundem*, cum omne nomen sit signum. Ordine præpostero computat *Hobb: cap 2. de corpore pag. 19.* dum nomina positiva negativis præcessisse propugnat, cum positiva omnia ex negativis progerminarint: de non corpore (ad hominem) extitit corpus, de non *Hobb: extitit Hobbs.* laxius aliàs calculat calculator hic incertus, dum negativa positiva appellat nota negationis affecta, quasi à pari bene defineretur homo per negationem bruci, dicendo homo est non brutum, aut è contra. Axiomate hoc solenniter in scholis decantato, *Impossibile est idem simul esse & non esse*, nihil potuit dici clariùs, quamvis *Hobbio* luscione laboranti obscurum videatur *cap. 2. corpore pag. 14.* Sed condonandus est hic ratiocinantis error, nimio ut apparet, calculorum jactu lingua præoccupabat rationem. Exactius multò calculabimus (si per *Hobbinum* liceat) si axioma hoc *Nominum duorum contradictorium unum est rei cujusque nomen, alterum vero non*, quod pro sua claritate & perspicuitate totius Philosophiæ fundamen cognominat, tanquam obscurius longè recalcuaverimus. Quid? An omnibus primo intuitu ifucessunt contradictoria: sed quod horum nominum contradictoriorum, unum sit unius cujusque rei nomen, alterum verò non, haud obicere solummodo, sed & abusivè hoc pronunciat: quamvis enim ex duobus hisce contradictoriis incomplexis (*Homine sciz. non homine*) alterum, viz. *non homo*, de

de omnibus dicatur, excepto ipso homine, sed quod sit omnium horum nomen (ut ingenuè profitear) vix video.

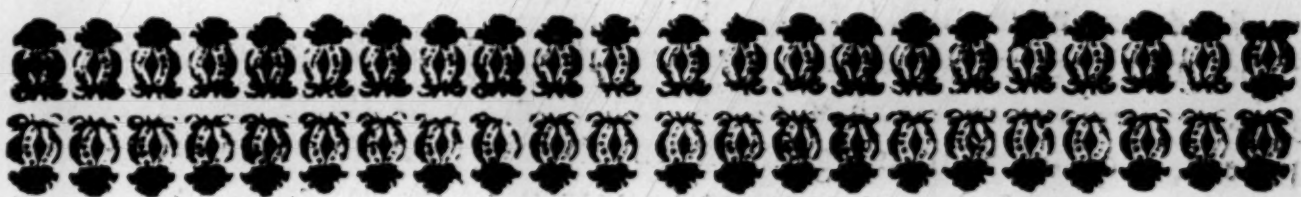
VIII. Cessante calculorum crepitu, ubi ad propositionem pervenerit, jam magis nominum & verborum resultu obrundimur, ut nihil præter verba & voces audiamus. Propositio inquit *Hobb: cap. 3. de corpore pag. 23.* Est oratio (vocalis sciz) ex duobus nominibus copulatis conflata, quâ loquens indicat se concipere nomen posterius ejusdem rei esse nomen, cujus prius est nomen, ut homo est animal. Tandem opinabar me continuatam horum nominum seriem nunquam absoluturum. Sed verbosus magnopere est linguaculus iste qui propositionem omnem ex nuda nominum contextura conficere velit. Quid? Anne oratio mentalis à numero propositionum exulat estne? Propositio omnis affirmans vel negans nonne? Intellectus est affirmare sicut & negare quis ergo locus nominibus? Sed neque hic gradum sistit, bonis avibus progreditur. Est inquit oratio quâ loquens indicat se concipere &c. ut supra, ubi ad propositionem veram (præterquam quod & negativam non capiat hæc definitio) nihil aliud requirere videtur nisi loquentis significationem se concipere (quantumvis erronea sit conceptio) nomen posterius ejusdem rei esse nomen cujus est prius. Concipiat quilibet nomen esse cujullibet, modò id vocibus indicet, propositiones falsas non proferet *Hobb:* sed à veritate longius digreditur dum cap. 3. suæ computationis pag. 36. asserit veritatem non rei sed propositionis esse attributum, cum omnis propositio vera veritatem suam emendicet ab objecto: ideo enim hæc propositio (ad hominem) *Hobb:* est corpus; est vera, non quod ita enunciat propositio, sed quod objecto conformetur. Quid? Estne in omni re veritas? Transcenditne rerum omnium ordines? An sublatis vocibus periret veritas? Absit durum Philosophi ænigma, propositionis negativæ prædicatum non semper est nomen negativum contra *Hobb: cap. 3. de corpore pag. 26.*

IX. Temporis & conatus faciunt dispendium desidiosi Philosophorum genii, tam profusè salutando triviales Dialecticæ ineptias. Frustra de Logicæ inquirent ortu cum jam ipsa annorum multitudine venerabilis censeatur, imberbis tamen; orbi cœtanea est: eadem vero fasciis involuta in cunabulis adhuc vagitat. Pro objecto chimæras venatur, & imaginarios confectatur hircocervos. Pro genere auram amplectitur intellectualem, noxiis repletam vaporibus. In tot secatur rivulos & partitur species, quot erunt inquieta somniantium capira: in *Musæum* tamen domicilio omni non privabitur munere nec dignitatis titulo; porcis enim præposita janito-

ris fungitur officio. Sed O Ianitoris superbiam! O clavigeri insolentiam!
 Plenis faucibus jactitat se omnibus aditum praeluturum, nisi ei debitum
 honoris exhibuerint tributum. Pro scientiarum ergo foribus mendicus sta-
 bit *Hobb*: quæstionum Metaphysicæ & doctrinæ Scholarum superciliosus
 illusor à Detestabilibus Dialecticis excommunicationis tonitru (tanquam in re
 Philosophica hæresici) notantur singuli, qui diffusissimos universalium am-
 bitus, intra parcos singularium limites constringere student: Sed ni Philo-
 sophorum metueremus fulmina, universale omne, tanquam luxuriantem
 amasiam, aut spurcam aliquam prostibulam (unum quippe est commune
 multis) è literarum commercio radicitus evelleremus. Ut cuique factus
 est, incerto Parente natus. rebus bene congruit ut effectus universales, in-
 determinatos agnoscant Parentes: Dabitur ergo vel per intellectum, vel à
 parte rei. *Leviter* computat *Anglus*, universale omne, non rei, sed non i-
 nis nomen indigitans. Sed incidit in foveam quam ipse exstruxit, cum
 primæ intentionis nomen secundum ipsum, sint rei nomina; sed univer-
 sale est primæ intentionis nomen, homo namque secundum eundem est
 primæ intentionis nomen. Universale tamen, nec est cogitandi modus,
 contra *Cart*: claudissimum est istud *Hobb*: dogma, quò rerum scilicet & or-
 dines in prædicamentis statutos evertere conatur, velant in quoddam vo-
 cum universum commentuendo. Prædicamentum nec est vocum ordo,
 aut nominum classis, (contra eundem c. p. 2. de corpore pag. 18.) an ne
 quantitas est nomen in nomine ordinatio? Estne *Hobb*: quan-
 titas? Rectius dixerim corpus, num ergo & nomen nomen abique quan-
 titate? (fere dixerim corpus sine qualitate vera est hæc ratiocinatio, aut
 falsa *Hobb*: computatio. Substantiæ spiritualis creaturæ notio non in eo con-
 sistit quò si res cogitatur, nec substantiæ corporeæ natura in extensione,
 contra *Cart*: quem hæc de causa reprehendit *Henricus Morus* in suis episto-
 lis ad eundem. Omne quantum non est extensum. Datur aliquod im-
 mediatè individuatè substantia, substantia scilicet quæ nec sit corpus, nec
 spiritus. Substantiæ nomen univocum est Deo & creaturis. Repugnet
 quantum voluerit *Cartes* non incongruè à nobis statueretur quantitatis aut
 materiæ conceptus in rationabilitate cum *Epicuro*, *Lucretio*: Ita quoque *Henricus*
Morus in suis epistolis ad *Cart*: relationibus plena sunt omnia: relatis ac
 correlatis resonat orbis in rebus ergo dantur relationes contra blasphemos *Hobb*:
 sermones, qui nominibus tantummodo & verbis easdem adscribit. Sed
 quibus est animus antiquam Philosophandi methodum ablatere, aut rixosis
Aristoteleorum jurgiis vacare, & cum iis contentioni decemus finem.

Omnia

omnia Philosophorum erote nata quæ in spatioſo Prædicabilium aut Prædicamentorum cubili agitari ſolent, ea problematicè ventilanda proponimus. Diſputet moroſum impugnantis ingenium, de entium rationis progenie, de negationum naralibus, & reliquis huiusmodi Metaphyſicorum ſubtilitatibus: nobis nondum eſt exorcus Philoſophicus ille *Hercules*, qui immania hæc rationis monſtra exactè ſubjugaverit.

POSITIONES PATHOLOGICÆ.

IVINITATIS ſaculæ, ac naturalis luminis igniculi, in hominum animis poſt *Ale* lapſum ſuperſtites, inter ſpiſſiſſimas caliginum nubeculas irradiantes, mentem non rorionali tantummodo & ſpeculativa rerum cognitione exornant: Sed alius ad honeſti & inhoneſti diſcrimina ſcrutanda penetrant, ad ſæliciter vitam tranſigendam percingunt. Nemo datur hominum (quantumvis depravatus) qui beatitudinis magnetiſmò non alliciatur. Rectè ſtatuit *Plato* vanum fore ac riſiculum de aliquo ſciſcitari, num ſælicitatis ducatus ſtudio: hic ſi ullibi *Diogenis* opus erit lucerna, ut inveniat qui negati-
vam quæſtionis huius partem ſit amplexurus. De beatitatis verò genima in quam feruntur omnes, nullum non movent lapidem Philoſophi Mora-
les (immorales ve iùs dixiſſem) qui diſcrepante ſententiarum agmine, ſummum hoc Hominis bonum inhumaniſſimè dehoneſtant. Demiramur felicitatem tam infelices peperiſſe diſcordias: diſſidia tamen quæ pul-
chra, dulcia non metuit qui non gultaviſſe amara, violentia rapitur Cælo-
rum Regnum, ira & contentione ſeria Cælum Philoſophicum. Magnus ille *Auguſtinus Varronem* citat hic de re *Dicentis & octuaginta novem Philoſophorum ſententias* colligentem. O felicitatem inani verborum
C
flamine

flamine agitatam! Certantium dissidio discerptam! Laboriosam hanc occupationem Mortalibus concessit supremum Numen in qua se indefinenter excitarent. Diversam itaque pro diversis vitæ generibus felicitatem somniabant Veteres. Execrabilis planè est ista *Aristippæa* felicitas, in corporis voluptatibus, & sensuum titillationibus beatitudinem statuens. O voluptuarium genus hominum summam redolens spurciciam! Nec ab hisce diversum est *Epicuri* placitum, conetur quantum voluerit sagax *Gassendi* ingenium, illud Orbi Literario speciosum exhibere. Pungens admodum est ista inaudita felicitas, quam astruit *Hobb* (*Lev: 11. continuus sciz desiderii progressus ab uno objecto in aliud*) infelicissimis etiam competens, inquietem ac indigentiam involvens. Animi voluptas ex sensu virtutis & rectè factorum conscientia percepta (quam pro felicitate venditat *Hen: Morus* pag. 3, *A. 1. 2. ench:*) non tam felicitas est, quàm felicitatis partus. Qui corporis aut fortunæ bona hic præferre audent, animi bonis parcè utuntur litus arant omnes. In fluctuante adeo sententiarum Oceano de beatitudine hominis naturali (de hac enim volvitur præsens controversiæ cardo) nolumus falcem in alienam immittere messem, aut campos invadere Theologicos. Omnium felicissimè laborasse videtur *Aristoteles*, in honestate & virtutum praxi ultimum hominis finem collocans: cui & associantur *Stoicorum* nonnulli, laudabilem Philosophi conatum, suppetiis suis corroborantes. Nos ergo ex *Virtuosorum* ordine natu minores, virtutis affectis patrocinabimur: Nihilominus ne Theologis displicuisse videamur, sit *DENS optimus maximus* visus ac glorificatus beatitudo hominis naturalis; qui duo dicendi modi seinvicem respiciunt, licet vocibus discrepent. Beatus non est impeccabilis; quid verat ergo quò minus non sit miser? Miser itaque est beatus. In beatitudine datur inæqualitas: num verò specifica sit, an gradualis, in dubio relinquimus. Unus dari potest perfectissimè beatus, alter tamen eò beator.

II. Ad risum usque ineptus est *Cartesi* Thrasonismus (ne tamen in præproperum erumpas cachinnum ne forte tibi rumpantur jlia) quò jactabundus iste homo: quem procul omni dubio hac in re vesana novaturiendi prurigo prorsus dementavit: veniam deprecamur (malo nodo malus quærendus est cunneus) impudenter gloriatur Orbem literarium, Ethicam præsertim, sibi multum debere, quòd nempe virtuosam Disciplinæ Moralis structuram, tribus aut quatuor innixam fundamentibus (seu ut illi videtur legibus) solidissimè extruxerit, *dissertatione de Metodo* pag. 14. & quòd sufficienter comparaverit, ad se liberandum, omnibus istis anxietatibus, & conscientia

conscientiæ moribus, quibus inferiores animæ torqueri solent : sed ad lapsus usque periculum concutietur *Ethica* ædificium commoda morum structura ruinam promittet, nisi columnis *Cartesianis* validioribus supporteretur. Regulas ejus *Ethicas* (*Ethnicas* pene dixerim) quibus tam confidit, piget ascribere. Imprimis sibi observandum proponit illam Religionem firmiter retinendam, quam optimam judicabat, & in qua fuerat ab ineunte ætate institutus, atque se in omnibus gubernandum, secundum Opinionem communiter receptam apud Prudentissimos eorum cum quibus esset vivendum. Ita *Cart: Verbatim dissertat: de methodo pag. 14.* Proh pudor! Cui conveniet qui secum dissidet : hiccine ille qui omnia Infantia præjudicia exuere conbatur *prima parte principiorum Philosophia pag. 23.* quis servitutis genius, quid quæsumus dementiæ *Cart: cepit, ut hominum placitis sese accommodet : ut vitam atque mores, secundum receptam opinionem institueret sui non recordatur Cart: somniorum capitur lenociniis; expergefaciendus est Philosophus, ne libertatis suæ jacturam fecerit. Sed O infallibilem Religionis cyniuram, ab Infantia præjudiciis & obsecro rationis judicio promanantem! O certissimam urbanitatis Regulam, ac egregiam hominis Moralitatem, a variabili hominum turba derivatam! Sed non satis *Ethica* ruinas reparavit, nec nimium adhuc profuit Reipublicæ morali *Cartesius*, novas administrat suppetias, alius progreditur *pag. 15.* ejusdem *dissert: curabam inquit, ut quàm maximè constans & tenax propositi semper essem, nec minùs indubitanter atque incunctanter in iis peragendis perseverarem, quæ ob rationes valde dubias, vel forte nullas susceperem, quàm de iis de quibus planè fueram certus. Erubescio referens hinc Cart: an alter? O quantum est mutatus ab illo! Splendidè palinodiam canit: cerebri ejus vertiginem quis non videt? dubia enim pro falsis & omnia de quibus aliquo modo poterit suspicari pro incertis habuit. Sed unde hæc nova Religio? Unde hic contradictionis ortus, ut iis etiam assipuletur, quæ ob rationes nullas, aut saltem dubias cognoverit? ubi nunc clara & distincta *Cart: perceptio, qua tantum perstrepuerit Philosophorum aures? eane clarè & distinctè cognoscit (ad hominem) quæ ob rationes maxime dubias, vel fortassis planè nullas, suscepit: ane amplectendum quod nulla ratio suadet? Anne virtus & vitium æquabili rationis balance, aut tenacitatis pondere sunt retinenda? Tenax quidem *Cartesianorum* genus. Miramur urbanitatem *Galliam* effraznes adeo fovisse mores, sed nimium sumus *Galli*, ad nauseam usque replemur *Cartesi* moribus,***

III. Crassiore *Musa* & inhumanius paululum in ipso doctrinae civilis
 limine, libro sciz de cive cap. 1. num. 2. statuit *Hobb*: insociabile hoc ani-
 mal, hominem naturaliter non esse *ζῷον πολιτικόν* seu ut Latini volunt,
 animal sociabile, sed ex accidente inquit, homines mutua societate gaudere,
 ut a se invicem commodo, vel honore aliquo afficiantur. Exulet *Monopha-
 gus* iste foedissimus evanescentisque gloriae applausui inhians, non hominē,
 sed humana, non societatem veram, sed mercenariam expetens. Conse-
 quenter verò ad Philosophiae suae principia Philosophatus est, cum societa-
 tem amicissimam neci exosuerit: genere ut opinor *Ishmaëlita* fuerat, ille
 enim adversus omnes, & omnes adversus illum: num. quippe 12. cap. 1.
 de Cive hariolatur naturalem omnium hominum statum (extra societatem
 positum) bellum esse: & alibi in suo *Leviath* cap. 13. propugnat bel-
 lum omnium contra omnes, ubi nulla datur potestas communis, vel Autho-
 ritas Civilis, quae pacem injungat. Sed animadvertere debuit Bel-
 lator hic Catholicus, chinæricum planè esse tale reiporis realis instans,
 in quo Authoritatum vinculis non constriquantur Mortales, ad pacem &
 concordiam mutuam inter sese fovendam: invisibilis enim moralitatis
 cynosura, penitissimis cordium recessibus insita, hominem *ἀνθρώπου* nun-
 quam relinquit. Sed nulla posita nec cogente lege civili (indulgeamus
 viro) non confessim contra *Hobb*: contentionis ac belli flamma, ruitura est
 orbis machina, pater non adversabitur filio, nec filius adversus patrem (ni-
 si rebellis admodum *Hobbesii* principis instructus) arma susciperet.
 Quid? An & ipse *Hobb*: conjugii (si ullam habuerit) bellum indicet
 etiam omni vice coercitiva sublata; de magè apris inquirat contendentibus.
 Sed quid effutit Bellator hic animosus in præcisissima humanita is rela-
 tione sistendo summane inter Mortales igitur comitas? Annon simili-
 tudo causat amorem? Simile appetit simile. Ironice loquitur, aut ig-
 norantiam prodit impolitum istud corpus dum societatis ortum a mutuo
 metu derivare studet, *lib. de Cive cap. 1. pag. 2.* Quid an irrisionibus exci-
 pit orbem, experimentum faciat (ad hominem) nosque pro hostibus me-
 tuat tunc si voluerit nobis porrigat dexteram. *Pura Natura statum* (in quo
 sciz nascantur homines ut omnis culpæ originalis, aut habitus vitiosi, ira
 & auxiliij supernaturalis habitus quomnis gratiosi expertes) purum existima-
 mus rationis commentum. Sed impurissimus est iste puræ naturæ status
 quem excogitat *Hobb*: art: 1. de Cive cap. 2. tempus sciz priusquam homi-
 nes mutuis pactis & fœderibus se sibi invicem obstrinxerint, ita inquit
 quodcumque quis tunc temporis perpetraverit, nemini tamen injuriam
 fit

sic illaturus: Naturam enim ait omnia dedisse omnibus, jurisque mensuram statuit esse utilitatem. O Naturam benignissimam *Hobbio* Matrem! Amplissimas ei indulgisti chartulas, eumque tanquam tuæ primogenitum in omnia hæredem constituisti, cum aliquando fortassis ne vel obolum in sacculis gesserit. Sed si antiquitus auram vitalem spirasset *Hobb:* certissimè unanimi Gentium suffragio ob singularem hominis æquitatem, tanquam *Rhadamanthus* aut *Minos* alter, ad atram *Ditis* aulam lceptrum obtinisset, ubi ut defunctorum *Palamon*, aut animarum tortor, secundum juris præscripta unicuique redderet. Ipsissima justitia justior est *Hobb:* (si credere fas sit) dum cap. 15. *Leviath:* statuit omnis justitiæ originem esse mutuum compactum, neminemque alteri injuriam inferre posse nisi aliquid cum eo violaverit fœdus, neutiquam ergo *Abimelech* injuriam intulisset *Abrahamo*, quamvis *Saram* sibi in amplexibus detinisset. Nemo quoque injuriam inferet *Hobb:* si quis in terra peregrina, ac nondum excultra eum conveniret, eumque vira ac crumena (si ullam habuerit) spoliaverit: jus namque (secundum *Hobbium*) datur omnibus in omnia; ergo penes homicidam *Hobbii*: vita & fortuna. Miror interim Juristam hunc nobilem oblivioni tradidisse, axioma hoc solenne & juris civilis ac naturalis basin, scilicet quod tibi, fieri non vis alteri ne feceris omne itaque impuritatis volutabrum inducit hic putæ naturæ status *Hobbis* familiaris.

IV. Liberrimè arbitrantur, nefandas voluntati inferunt manus, qui adamantinis & ferreis planè fari legibus, nullam non libertatis humanæ scintillulam extinguere conantur, fatalem quandam rerum omnium necessitatem in scholas invehendo: quo delirio olim infatuabantur *Cyreniæ* *Stoici* etiam, qui naturalem rerum omnium necessitatem ab inevitabili & exca quadam causarum serie ortam propugnabant. Sed fatuum prorsus est istud *Stoicorum* fatum: sicut & Mathematicum (de quo tam jactitant *Astrologi*) ex Cœlorum & siderum constellationibus oriundum. Si *Scoto* auctemur, non verbis, sed verberibus adigendus est protervus adversarius, usque dum in pulsante desistendi libertatem agnoverit; appositum quidem remedium *Hobbisii*, præsertim crassitiei proportionatum qui & inter alios libertatem in homine denegaverit, quem plagis excepit *Joannes Bramhill* quondam *Armagh* *Archiepiscopus*: Interim nos hominem pronunciamus formaliter liberum, ubi enim nulla libertas ibi nullum peccatum, & fortunatissimè quidem Philosophatus fuisset *Hobb:* si sibi omnem peccati reatum, ex libertatis eversione ademisset. Bona vero Theologorum pace, nondum adhuc peripeximus (neque hoc evicta *Cart: prin: parte 1*

art: 41.) quomodo arbitrii nostri libertas in suis actibus reconcilietur cum infallibili *DEI* scientia; & quomodo demum vindicandus sit *DEUS Optimus Maximus*, quò minus non sit peccati Author, nisi unicam litum harum moderatricem ac arbitram (*scientiam intelligo mediam aut concursum indifferentem*) propugnauerimus. Concursum *DEI* immediatum, proximum & si nultaneum ad omnium causarum secundarum actiones lubentissimè amplectimur: non tamen erit peccati Author, *DEUS* vult peccati materiale, vult peccatum quatenus est peccati pœna: Voluntates in *DEO* vulgò beneplaciti & signi, non inter se contrariantur. Non tenetur homo se semper, conformare *DEI* voluntati, imò sic faciendo graviter aliquando peccaret. *DEUS* voluntate signi velle potest aliquid contra Legem à se litam: dispensare ergo poterit de decalogi præceptis. Peccatum quâ tale est ordinabile ad *DEI* gloriam; quandam ergo continet in se bonitatem; peccatum omne est voluntarium, voluntas velle potest impossibile; appetitus itaque toti speciei inditus potest esse frustraneus. Prosequitur sæpius voluntas objectum nulla ratione boni convellitum. Potest velle malum quâ malum, & aversari bonum quâ bonum. Bruta agunt formaliter propter finem prævia cognitione in brutis datur liberum arbitrium; ne tamen inde inferas ea posse peccare, nisi & illorum concupiveris sodalium. Discutunt formaliter, licet ob verborum intelligibilium defectum conceptus aliis non manifestent. Est igitur brutum animal rationale rationis capax: consequenter & risibile; si risus enim vel pro læntia & oris rictu aut faucium diductione accipiat, ridet & bruta, lèrantur quippe & annon huiusmodi oris rictum ac faucium diductionem in brutis sæpius observamus. Inapte quapropter harolatus est *Hobb: p. g. 1. de cive: rationem* cum Natura humana identificari, quasi per hanc solam à bruto distingueremur: At crudelior admodum brutis animantibus videtur *Cart: dissertat: sua de methodo* (quem de nimia sua præcipitantia hac in re accusat *Henricus Morus in epist: 1. ad eundem*) ubi iisdem serfum omnem & cogitationem eripit, easque machinas inanimas aut insensatas autوماتas esse fingit, quod juxta *Cartesium* comminisci fuerat necesse, ne & illorum animas pariter ac nostras immortales concluderet; ex cogitatione enim & mentis existentiam, ejusque à corpore distinctionem, demonstrare solebat. Sed inanis est hæc nugarum machina, insensatum ineptiarum figmentum. Jam si unquam exuenda sunt præjudicia (ad h. m. nem) nunc clara opus est perceptione, ut distinctè cognitis assensum præbeat *Cartesius*.

V. Cui nimum indulgit uxorius *Adam*, rebellis extitit *Exminea Protoplasti* particula (*appetitum* intelligo sensitivum, seu *Ada* animam irrationalem) cum masculam ejus fabricam maximis instructa copiis auderet aggredi, imo & rationem de throno dejectam, & humi quasi prostratam captivam facere eamque funiculis quasi & restibus (animarum passiones & affectus volumus) quibus ad obiectum sensibile cæco impetu alliciantur homines arctissime tentavit ligare. Savientes enim hæc in homine passiones, rapidissimi hi igniculi, tanquam ardentis flammæ scintillæ summo conflagrationis æstu rationem devastarent, nisi refocillante virtutis ac prudentiæ favonio, spiritus pene consummatus reficeretur. *Carr*: homo de passionibus apprimè meritis (si passionibus debeatur meritum) in tractatu suo de iisdem, non abs re eas definit, quod sint *anima commotiones*, quæ ad eam speciatim referantur, quæque producuntur per aliquam spirituum animalium motum: passionum vero princeps ac domina videtur quædam animæ perceptio à placidissimo spirituum motu producta, possessorem magnopere delectans, quæ communiter *amoris* titulo indigitari solet, quem describit *Lud: Viv: allubescientiam quæ amicum amanti allubescit*: Aliis vero cum Philosophorum agnine, videtur melius describi per *complacentiam* &c: Quis amoris definitiones licet obviis quasi ulnis amplectamur. Milumius potius amoris naturam per virtutem quandam *Magneticam* adumbrare. Sit igitur amor *janctissima* amantis cum re amata unio, quæ a speciebus provenit. & particularis ab utroque egredientibus, aerem intermedium expellentibus, ac in utriusque animam firmiter se insinuantibus; quibus sicut ambo ad se invicem non aliter quam duo Magnetes confestim accedunt. Hisce non dissimile est axioma illud *amorosum*, amantibus proprius cognitum: *Anima* scilicet magis est ubi amat quam ubi animat. Amor impetuosior longè, & flagrantior in feminellis extitit quam in masculis, imo quod ab ipsa sacra pagina corroborari videtur, *Gen: 3.* sub finem ver 16. præstantius est amare quam amari, dare quam accipere, agere quam pati. Ob spirituum animalium defectum *DEI* & *Angelorum* motus, passiones non sunt in *DEO* tamen reperiuntur effectus affectuum, similia effectibus affectus propriè sic dicti; unde per *Ἀφροταδίαν* ei attribuuntur: solus itaque homo est affectuum subjectum. Horum sedes totalis est totus homo, actiones enim sunt Suppositorum. Harum perturbationem animi causa procataretica est obiectum, quod per sensus affectus fortissimè ciet. Affectus quæ tales in genere naturæ (ut sunt germanæ spiritus motiones) nullo bonitatis aut malitiæ involucri amiguntur, sed ad utrumque negativè

se habendo indifferentes consistunt arbitri cum passionum finis sit vitæ animalis conservatio impossibile est in vivente ullatenus *ἀνάγκη* procurare, nisi quis & hominem exuat. Affectus isti in homine inconsulti rationem præcurrentes, rapidissimæ illæ passionum exilientiz *metus primo primi dici solita* festinari cujusdam amoris præproperi abortus, licet in potestate nostra non sint, nec pleno voluntatis arbitrio effundantur (cum in nobis sint sine nobis) nequeunt ab omni peccati labe detergi, cum veri sint culpæ originalis effectus, ac corruptæ naturæ partus. Omne spontaneum est voluntarium, non è contra. Dantur actiones mixtæ quæ voluntariæ sunt simpliciter, aut involuntariæ secundum quid : hujusmodi tamen actiones spontaneæ magis quam invitæ dicendæ sunt. Premissa metu mortis extorta in statu naturæ valida sunt *contra Hobb*: quamvis jure civili aut politico irritentur. Mala ex metu in virum constantem cadente facta, si leviora sint & non per se intrinsece mala, excusantur in totum & ex parte, pacta seu contractus metu in virum constantem non cadente facti irriti habentur; Matrimonium itaque metu contractum & sine ratione confirmatum minime obligat. A violento stupratu nihil conferente voluntate nequaquam tollitur pudicitia. Ignorantia invincibilis, seu ut aliis videtur antecedens utpote omnem voluntatis potestatem antecedens actionem reddit simpliciter invitam, tollit voluntarium, excusat a peccato si eam poenitentia consequatur. Juris alicujus particularis seu circumstantiæ in facto singularis ignorantia actionem reddit invitam, excusationem meretur; si quis ergo ex ignorantia prædicta ad non suam accederet, eamque amoris amplexibus detineret inculpabilis haberetur.

VI. Omnibus animantibus præ actuum moralitate homo eripit palmam, actiones cujus laude vel vituperio, præmiis vel pænis, secundum facti exigentiam debitissimè afficiuntur: inepte tamen aliqui omnem Moralitatis rationem cum libero confundere conantur, quasi omne liberum esset agens morale. In quo nam ergo consistat hæc actuum humanorum moralitas vexatissimum inter Philosophos existit dissidium. Erroneam exhibet *Hobb*: morum cynosuram, obliquam proferre regulam dum omnium actuum bonitatem & malitiam in naturæ statu à *Philantia* desumere velit; cum tunc haberet homo cur ob scelera, quantumvis nefanda (sibi vero commoda) perpetrata, se tamen omnium optimum & prudentissimum censeret. Si *Hobb*: itaque manicularii aut ficarii alicujus nefandi fecisset parces, *Philantia* causâ, virtutibus effloruisset heroicis. O tempora! O Philosophi mores! Sed contortam magis & curvatiorem morum canonem (si cur-

vartior

vatio fieri poterit. Homini in statu civili constitutis inhumaniter obtrudit idem *Hobb*: cum ab ejus placito quem penes est summum civitatis imperium, omnem humanorum actuum morali aem demetendam esse hauriolatur, pag. enim. 3. de Cive, dilertis hæc profert verbis. *Quid, inquit, in Cive furtum, homicidium aut adulterium appellandum sit, id non naturali, sed lege civili determinandum fore, aut ab eo, inquit, vel homine vel Concilio, cujus est summum in civitate imperium.* O hominis urbanitatem! accomodillimas Reipublicæ leges, è *Hobbiana* moralitate oriundas. Facile crederem quod si *Hobb* in civitate aliqua (quantumvis ignobili) primas obtinuisset, dissoluta Mœchandi sibi indulgisset repagula, ac facinora sua nefanda virtutum titulo insignisset. Sed *Moralista* nostro injuriam infero, cum ei civitatis alicujus imperium hypotheticè committo, cum ne ad tantam dignitatis apicem (in re civili) evectus fuerit, ut magistratus evaderet *Satelles*. Nos *Adrian* Heer: astipulantes, actuum bonitatem consistere asserimus in ordine ac convenientia cum naturæ lege: eorundem malitiam in discrepantia ab eadem, seu actuum moralitatem describimus per conformitatem & difformitatem cum lege aliqua positiva. Difformitas hæc actus humani cum sua regula sit vel realis entitas cum *Fran: Ler*: vel mera conformitatis privatio cum communi Theologorum sententia, actus objecto debet suam formam ac speciem, finis tamen & circumstantiarum ratio plurimum ad actus moralitatem conferunt, diversitas specifica objectorum, facit & actus specie diversos, potest objectum esse idem, & nilominus actus circa idem specie distincti. Datur actus specificè & objective bonus licet ejusdem circumstantiæ rationi repugnet; fallit ergo hoc Philosophorum *Axioma*, *bonum sit ex integra causa, & malum ex quolibet defectu.* Unus & idem actus potest esse & bonus & malus moraliter. Potest dari actus in genere moris indifferens, nec legi Naturæ consentaneus nec dissentaneus, & buntur ergo verus in specie indifferentes: sed cum species & individuum se mutuo respiciant, contra *Thomistas* fere omnes dabuntur & actus singulares medi & indifferentes, qui aqualiter se habeant ad utrumque oppositum, bonitatem scilicet & malitiam, quid ergo vetat quo minus non dentur actus in individuo indifferentes, cum *Scoti* alleclis.

VII. Animus miserrimè affectum ventis, tanquam mare quoddam procellosum continuò agitaretur, acutissimis hæc stimulis ad angorem usque pungeretur; Imo ex altera fortassis parte in contrarium vergeret, nimia quippe Malacia & spiritus tranquillitate torpesceret homo, omni af-

fectum aurâ destitutus; nisi laudabiles illæ animi dotes, adventitia illa spiritus bona (*virtutes intelligo morales*) in affectibus hisce coercendis, & actionibus humanis dirigendis occuparentur. Natura enim in omnibus suis moribus *Mediocritatis* est amantissima, sicuti moderatus corporis motus id ipsum corroborat, nimius eum affligit, nullus eum corrumpit. Eodemque modo de animi moribus censemus esse Philosophandum. Virtutis naturam in mediocritate constituimus (est modus in rebus mediocritissimus ibis) quô non obstante etiam est *extremitas*. Virtus heroica specie differt ab humana; mortales tanquam Semideos supra communem hominum sortem longè evehens, tenellam ætatem deridet; non cadit ergo in pueros. *Virtutis Heroica* capaces sunt femellæ, sed rariùs profecto capiunt: arctis premit angustis naturæ legem *Hobb*: dum eam desinit dictamen rectæ rationis vitæ & membrorum incolumitati consulens. Orbi injurius est idem *Hobb*: dum injuriam omnem à pacti violatione reperit. Ineptè porro distinguit hic *Jurisperitus* damnum inter & injuriam, quasi non essent fratres conjurati, & individui in quacunque expeditione congerrones, *damnum* inquit, iis inferimus cui malum facimus. *Injuriam* illi solum quocumque contraximus. Sed *Argus* erit ille alter, *Lyceos* habebit oculos, qui discrepantiam inter hæc perceperit. O subtilem *Hobbii* distinctionem distinctioni rationis ratiocinantis simillimam! Decalogi præcepta de Parentibus honorandis, de homicidii, furti &c. Inhibitione, legis naturalis sunt dictamina, contra eundem qui ea legis tantummodo civilis instituta esse pronunciat. Naturæ lex non diversificatur à lege morali *Mosicæ*; est eadem apud omnes quantumvis barbaros. Naturæ lex mutabilis est, contra *Hobb*: imo de facto variata est. Circa naturæ legem potest fieri, dispensatio. Legum civilium structura ejus est (sive Persona sit sive Concilium) penes quem est summum loci imperium: justitia & belli gladius penes est eundem. Summam, absolutam & illimitatam habet *Princeps* potestatem in territoriis suis regius: quicquid in civitate fecerit impune factum est, aliàs summus non est. Leges humanæ obligant conscientiam summus loci *Princeps* legibus solutus est, nec vis earum coactiva eum attingit. Magistratum & Ministrorum nominatio est penes Principem. Immane Naturæ monstrum est, Gentibus etiam Barbaris abominabile, arma in Principem apertis copiis suscipere. Monarchia est omnium Regiminum status perfectissimus. Anarchia confusionis potius est, quam Regiminis status. Oligarchia non est status ab Aristocratia distinctus. Dominium Parentum in Liberos à generatione oritur contra *Hobb*: quasi per se non esset

esset evidens quodcumque ab aliquo genitum est id suum esse. Fallitur effeminatum istud animal, dum jure Naturæ Patri in infantes omne eripit dominium, Matri nimium tribuens: sed *Hobb*: fortassis ob beneficiorum collationem plus Matri quam Patri debebat hacque ni fallor de causa Philosophatus est *Philosophaster* hic eximius, animal quippe fuerat Ineri & utilitatis avidum, ut ex scriptis suis illucescit. Parentum consensus ad matrimonium Liberorum contrahendum non est floccifaciendus, non tamen semper tenetur filius in materia matrimonii obedire Patri, cum licite contrahantur matrimonia non accedente Parentum consensu. Officiorum matrimonio debitorum cessatio & interruptio aliquando est licita. In solo partium consensu consistit Matrimonium.

V L I I. Sui-cidium indirectum quibusdam in casibus, non Licitum tantum est, sed & laudabile. Omne duellum non est illicitum, Magistratui licitum est duobus ad mortem condemnatis precipere ut se mutuo occidant, vel ut duello seinvicem deleant. Bellum omne refragante Principe est illicitum. Tenentur subditi Principi supremo in bello succurrere etiam si dubitent de justitia belli. Sanitatis gratia inebriare rationi dissensaneum est: non sunt facienda mala ut eveniant bona: non est omittendum animi bonum ut acquiratur corporis sanitas. In alterius salutem bibere temperantiæ legibus non repugnat, hoc enim ritu tanquam manifesto lætitiæ signo omnibus testamur, nobis esse gratam alterius incolumitatem. Legibus castitatis congrua est communiter illa recepta apud nostras *SCOTOS*, Consuetudo qua peregrini oscula figunt alienis Uxoribus, Viduis, Virginibus, quando eas humanitatis causa salutant. Virginitas licita est non tamen simpliciter conjugio melior. Choreæ tolerari possunt salva castitate. Qui in extrema constitutus est necessitate. Minimè peccat si rem alienam clanculum subreperit ut suam sublevet egestatem. Utrum mendacium jocosum vel officiosum sit licitum ancipiti disputationis examini subjiendum esse ducimus, fides latroni data de certa pecuniæ summa pro vita conservanda minimè obligat. Tuta conscientia potest quis uni indigenti & eleemosynam petenti denegare, & alteri non poscenti dari. Tuta conscientia caufidicis non licet causæ illius patrocinium suscipere quam norunt esse fallam.

S P I C I L E G I A

P H Y S I O L O G I C A.

NGUILLAM cauda teneret, qui dissectas Naturalistarum velitationes de rerum Elementis ac corporum principiis inter se connecteret; nil enim in toto Nature Theatro, aut Philosophiæ studio ferventiori partium studio, vel acriori circantiū concursu disceritur, quam de corporum naturali principiis controversia: quod mirandum magis, cum de rebus palpabilibus, imo & sensui planè obvis instituantur. *Sed* pro pudor! An & homo domi peregrinus est? Quanto plus in tene penetrant mortales, tanto minus inveniunt. Ab mentis humanæ hebetudinem cum unius muscæ constitutio fastuosos acuminis humani moris tam miserè torserit; imo sub ejus pondere orbis literarius oppressus ingemiscit. Nihilominus in tam vario dicendi genere, unum apud omnes inconvulsū reperio, dari scilicet principium aliquod materiale, seu materiam quandam Catholicam, quæ sit omnium corporum principium cum ex nihilo nihil resulter naturaliter; licet & hoc axioma à Recentioribus quibusdam subvertatur, qui omnia volunt ex nihilo, quod & *Gorlaeus se demonstrasse* jactat in *exercitiis Phil:* verum in cassum defudavit operam oleumq; perdidit, demonstrandum adhuc restat, qualenam vero sit hoc principium materiale, qualis sit illa materia, unane, an multiplex, prima an secunda, solane an in rerum compositione socios admittat? In hinc interminabilis contentionis funem ducunt Philosophi. Quidam ex difficiis *Democriti*, puteo, & subtilissimis *Atomistarum* fontibus corporum naturalium principia haurire conantur, qui ex effluvijs minutissimis, frustulis & molleculis insectibilibus inter se coeuntibus

coëuntibus, vel a seinvicem recedentibus, omnium contextuum ortum & interitum conflare propugnant. Vel brevius atomorum concretionem corporum generationem, earundem discretionem illorum corruptionem peragi volunt; ita *Democritus*; *Epictetus*; *Bassus*; *Seneca*; *Gor*; *Berig*; *Magnus*; *Heer*; *disputatio sua de atomis*. *Cartesius* vero acerbissimus ille atomorum jugulator, omnia aspectabilis Mundi hujus corpora ex tribus Elementis vario agitati motu, diversaque figura & magnitudine præditis componi asserit. Per eadem quoque Elementa hunc in modum affecta omnia Naturæ Phænomena, vel quæ in Cælo eminens conspicimus, aut quæ in Terra cominus intuemur explicanda esse contendit. Horum Elementorum *Primum*, statuit materiam quandam, quæ tantam agitationis vim habeat ut aliis corporibus occurrendo, in minutias, indefinitæ parvitatæ redigatur, & figuras suas ad omnes angulorum ab iis relictorum angustias implendas accommodet. *Alterum* Elementi genus est materia quædam divisa in particulas sphericas, valde quidem minutas certæ tamen & determinatæ quantitatis, & divisibiles in alias multò minores. *Tertium* inquit constat partibus vel magis crassis vel figuras minus ad motum aptas habentibus. *Cartesio* astipulatur *Regius*; a quibus non multum aberrare videtur *Rob. Boyle* (nobile illud *Anglorum ingenium*) in lib: suo de *Origine formarum*. Alii communiter, quibus & *Derodo* suffragatur pro rerum principiis materiam quantitatibus Elementaribus affectam, seu ut quidam volunt, primis vestitam jactitant. Hi formas substantiales materiales proscribendo, easdem in accidentaria quadam harmonia, & debita primarum qualitatum contemperatione constituunt: neque desunt hic *Chymici* qui *salem suum sulphur & Mercurium* speciosè venditant. Alii vero cum Philosophorum Antiquorum choro, decantatissimam & antiquissimam *Peripateticorum Triadem* supplicè venerantur, cujus *Triados* veritas ita omnium animis insedit ut quasi indubitatæ fidei Oraculum, per omnes ferè Philosophantium ordines peragravit. In lubrica ergo hæc Principiorum congerie, & vasto hoc *Physica* Ludo, ad defatigationem usque se recreent sagacissimi Naturæ *Mystæ*, liberè Philosophentur singuli prout unicuique Genius concesserit. Spectamus tamen aliquos in liberiore Philosophantium Diatriba, materiz & formæ *Peripateticis* liberaliter provisos: Antiquitatem reverenter suspicimus, mater & formæ canos humiliter salutamus. Connubium istud Philosophicum materiam inter & formam antiquitus contractum nequaquam diffingemus.

II. Præ nimio pyreii æstus delirabat *Hobbs* dum materiam pronuncia-

res primam merum duntaxat esse nomen; grave profectò quale opinor ad minima naturalia, & prima usque principia *Hobbesii* linguam resolveret. Sed interrogamus inanem hunc *Fumivendulum*, accuratissimum hunc *Nominalum* (nobis non præsto sunt dignitatis tituli quibus Calculatorem nostrum compellemus) siue quantitas res, modus, an nihil? Ultimum non effutiet sed estne materia prima quantitas (ipso *Hobbio* teste) ergone res (modus enim non est cum firmioris sit naturæ, & solidioris entitatis quam modus ullus) quid ergo debetur nominibus? Nisi in voce ludendo nomen cum re reciprocet. Sed an & solet Mathematicus hic insignis dimensionibus metiri nomina? Annon dimensiones sunt rei (corporis potius) proprietates? Sed materia hæc prima secundum *Hobbesium* habet dimensiones, ergone res est, corpus, aut aliquid æque solidum; non ergo merum nomen. Vagum est materiæ ingenium Adultera & Sponsa fœdistraga est, furtim in sinu fovet Amatores procaces gravissimum censeat uni ligari Marito pro libito alteram deperit formam: nil miri, in fœminis constantia nulla est, varium & mutabile semper est fœmina. Materiæ ergo affectio propensione libera ad omnes fertur formas, presentes, futuras & præteritas. Sponsa hæc Physica nec Virgo unquam fuerat, aut Vidua nunquam extitit sine sua forma; fidem tamen Marito datam perfidè violat, alium in amplexibus decinendo, duabus itaque potest informari formis. Maritus solus non complet matrimonium; forma ergo non est tota compositi quidditas. Materia Sponsa est indiga, dotem non agnoscit, ejus ædes nec mures nec fures alunt, cum nihil inibi sit, quod rodere possint; pura ergo est potentia, omnia potestate, actu vero nihil. *Nec quid est, nec quale, nec quantum &c.* Materia celestis fidem formæ datam inviolatam conservat; consequentiam tamen quam inde deducit *Caram*: quod fœmina nulla bona sit quæ sub Cœlis est, prorsus abominantur, licet conetur eandem ex *Sacra pagina* corroborare *Ecdl: 7. cap. 18. ver:* ubi profiteretur *Sapiens* se de mille unum reperisse hominem, Fœminam vero nullam. Ubi omnes Conjuges sunt pessimæ non datur melioris electio, materia ergo omnis sublunaris est ejusdem speciei, cum *Cartesianis* & *Peripateticis* communiter; omnis itaque materiæ variatio, rerumque diversitas a forma substantiali orietur cum *Peripateticis*, vel a diverso parium motu, cum *Cart: Rob:Boyl: Hobbe: & Recentioribus reliquis*. Per alterutrum enim satis salvabimus Naturæ Phænomena, aut saltem eorum pleraque.

III. E Naturæ repositorio ictu fatali, susstulerunt curiosa quorundam Recentiorum palata (nihil non novum subolentia) formas omnes substantiales

stantiales (anima rationali excepta) sanguinarii admodum videntur hi homines, qui tot substantiarum jugulatores haberi volunt; non impune tamen tot entium cladem commiserunt horum jacturam æquabili compensationis precio Scholis repararunt, Talionis legem exacte persolverunt, dum formarum proscriptarum loco liberaliter nobis offerunt entia multiplicata, materiæ nempe modos, ex vario partium magnitudine, figura & situ ortos; quæ omnia, inquit, simul coeuntia formarum munere funguntur. Hac ex parte præponderantem *Rob: Boyl:* Authoritatem conspexi, quæ mecum non parum prævaluit ut in eandem inciderem opinionem. Interim *Aristotelis* non erimus immemores, formis substantialibus debitum persolvemus: utraque hæc Philosophandi methodus nos æqualiter patronos habebit. Formæ materiales producuntur ex nihilo, non tamen creantur; ex materiæ sinu educuntur, nec tamen quoad totum aut partem in ea continebantur; potest ergo aliquid dare quod non habet. Quantumvis incomprehensibile æstimet *Rob: Boyl:* (acerrimus ille formarum impugnator) formas substantiales a materia distinctas ex ejusdem gremio educi. In fieri & conservari dependent à materia, non tamen sunt accidentia, contra eundem in tractatulo suo de Origine for: sensus materiales non afficiunt, materiam penetrant, in indivisibili consistunt, eas tamen in Animorum aut spirituum album referendas esse non ducimus contra *Hen: Mor: de immort: anime*. Formæ spirituales corpori præexistunt, aeris vel ætheris indumento circumamictæ. Anima separata vitam non agit solitariam, sed in consortium genitorum aëreorum admittitur: leges condit, respublicas administrat. Animæ separatae dimensionibus suis non destituntur, penetrantur tamen, ita ut disputationis solertia discutiendum restat: quoniam animæ ocreatæ, calcaribusque indutæ in unico acutellæ punctiolo tripudiarî possint. Falsò planè & iniquè à nonnullis, speciatim vero à *Compt:* ascribitur *Cart:* acci lentium negatio, cum terminis expressis declararet omnia quæ sub perceptionem nostram cadunt, vel ut res vel ut rerum affectiones spectari; & estne omne accidens rei affectio. Estne *Cartesius* fidissimus modorum fautor, ac qualitatum propugnator modosque non tam res quam entium entia cognominat immeritò itaque hoc in capite dedit pænas *Cart:*.

IV. Naturæ contemplatio, sollicita;q; intima cum naturæ libello, magnopere perpoliunt ingenium, intellectum satiant, animæ facultates voluptate rapiunt ineffabili, Religioni denique subministrant fomitem; ut erudite demonstrat *Rob: Boyl: in prima parte Philosophia experimentalis:* inaniter invidant

insudant aliqui ut homines à serio naturæ serutatio deterreant, eo quod illius studium in *Atheismi* (si illis auscultemus) vergat cancellos, cum rationem Naturæ Phænomenon per causarum secundarum concatenationem, absque primæ inquit cognitione exhibeat. Quod Adversariorum telum contra Naturæ scrutationem vibratum, fortiter repercutit idem *Rob: Boyl: ibidem*; ubi inter materiæ particulas evincit Divinitatis vestigia hæcque materiæ portiunculas, non tam cæcis fortunæ impetibus circumferri quam sapientibus providentiæ momentis dispensari statuit. In *Naturæ Naturantem* prævaricatus est *Hobb: cum cap. 1. Leviat: b: Naturam* definierit *artem qua DEUS extruxit & gubernat Mundum*. Cui acerrime adversatur *Guilel: Lucius Angelus Sanct: Davidis Episcopus*, in lib. suo cui titulus est *observationes & confutationes contra Hobbii Leviath*. Peculanter profatur insolens *Hobbii Natura dum omnisciens Divina voluntatis consilium*, quo omnia extruxit & sapienter gubernat, artis titulo cognominat: imo essentiali Numinis perfectioni detrahit, artem ignobiliter DEO affingens sed dato quod Naturâ omnia effinxerat, siue ars siue non sit, DEUM sequeretur necessario creasse Mundum; quicumque enim Naturâ cooperatur, necessario facit, ut in *Agentibus Naturalibus* quotidie comprobatur arridet magis *Vanhel. definitio: qua Naturam statuit DEI iussu*, quo res est id quod est, agit & movet prout movere & agere iussa est; ita & *Guilel: Lucius supra nominatus*. Hisce & accedit ingeniosa *Cartesianorum* Caterva quibus Natura videtur, Materia in prima creatione diversimode a DEO disposita motu & quiete aliisque modis varie affecta, quos eosdem per concursum suum conservat in materialiales in principio posuerat. Quibus affine est notum illud *Peripateticorum encomium in Natura laudes sapius decantatum quod sit scilicet principium & causa motus & quietis ejus in quo est &c.* Motus quieti præripit palmam utpote causarum secundarum Princeps, ac grande Natura agens summusque natura Phænomenon interpret ut plenius habet *Rob: Boyl in lib. suo de Origin. form.* Motus (localem volumus, alius enim non datus ut videtur *Cartesianis & Recentiorum* plerisque, & speciatim *Adriano: Heer: in Philosophia sua Naturali*) autem est actio, qua corpus aliquod ex uno loco migrat in alium seu ut *Cartesio* videtur, est translatio unius partis materiæ, seu unius corporis ex vicinia illorum corporum qua illud immediate contingunt &c. Quies motus est infinite tardus, vel summe remissus. DEUS primaria est motus Causa, hunc enim materiæ impressit in prima Creatione, & eundem continuo conservat, contra insipidas *Atemistarum* conjecturas, & nunc temporis

Atheos

Atheos qui speciosam hanc mundi fabricam, & omnia inibi contenta à se movere somniant, & resultus esse fortuitos variarum materiæ particulæ; quos omnes verberibus affligit clarissimus *Rob: Boyl: in Philosophia sua naturali*. Motus est materiæ modus sicut & quies cum *Cart: non in* nepte *Diogenes* confundebat *Veteres* motum negantes surgendo. & locum obambulando; imo hi motum negantes eum propugnabant, cum ne quidem sine linguæ motu motum denegarent. Motus lapidis deorsum non ab interna lapidis gravitate provenit (cum nullum ei esse intime identificatum censemus) sed ab insensibilibus terræ effluviis ex ea manantibus, Resque solidioris Naturæ deorsum allicientibus; terra enim est instar magnetis ingentis virtutem attractivam emittentis, ita Recentiores vulgo. Grave naturaliter non tendit deorsum, nec leve sursum. Corpus semel motum (si aliunde non impediatur) movere pergit sine intermissione, idem de quiete dictum sit. Ita *Cart: re*clamet quantum voluerit prædictus *Guliel: Lucius*, ad motum non plus actionis requiritur quam ad quietem cum *Cart: motus* quicunque est Naturalis, lapis ergo sursum projectus, nativo fruitur desiderio.

V. Caligante explicabant *Veteres*, *Aristotelei* præsertim admirabiles *Natura* effectus, insensibiles *Causarum* resultus, abscondita *Natura* secreta, imperceptibiles *Magnetismi* operationes, Philosophorum vulgo dedecus, per *Sympathiam*, & rerum *Antipathiam* (quæ *Rob: Boyl: nuda habentur nomina*) & occultas communiter qualitates, meritissimè sic opinor dictas, cum rerum veritatem, & admirabilium effectuum rationem, per jejuna hæc ignorantia vocabula, occultam magis detineant. Felicioribus longè passibus progrediuntur illi, qui *Sympathia* & *Antipathia* nominibus lepositis, *Magnetismum* seu rerum *Electricarum* vim attractivam, & aliorum corporum repulsionem, seu odium, exprimunt per radiolos & uncinulos stimulos & contulos invisibiles ex hujusmodi corporibus emissos, ad attrahendum seu ad repellendum inter se comparatos. Atque hinc videntur explicari ea quæ de *Tarantula*, *Chimaleonte*, *Magnete*, *Catoblepa*, de effusione sanguinis occisi ad occisoris præsentiam, de lupo & ove, de viti & brassica, de pullo & miluo, & aliis innumeris, quæ apud *Gassendum* reperiuntur in suis *Physicis*, ubi agit de qualitatibus. Ita *Charl: Vanel: Para: Gassen: & alii* *Ratiocinantur* de pulvere *Sympathetico*, seu unguento suo armario, vulnera ad distantiam curante si vulneris saniei aut sanguini applicetur; sanguis namque à vulnere effusus incessanter (usque ad ultimum putrefactionis instans) influentiam quandam fovet, & affinitatem conservat

cum Naturali & proprio suo fonte, & sic continuo emittens invisibiles *Atomulorum* mutualium emissarios tanquam legatos, versus scatebram illam principalem à qua fluebat, ad intimam amicitiam cum ea significandam, evenit ut nuncii hi magnetici, emanationibus balsaminis unguenti huius *Sympathetici* uncti & aspersi, & versus vulneris orificium delati, confestim ejusdem pareretur medicina; per minutissima ergo effluvia à corporibus transmissa, admirabiles *Magnetismi* effectus explicantur, cum dari non poterit actio indistans: insipienter itaque accusabit aliquis magneticum vulnere remedium vanitatis aut *Diabolismi*, cum solidissime demonstravit *Wal: Charlet: in proleg: suis ad lib: qui inscribitur ternarius Paradox:* id nec Diabolicum esse, nec quid præstigiis refertum, sed ordinarium causarum Naturalium effectum *Magnetismo* operantium. Non desunt tamen alii qui *Natura* hæc mysteria in *Animam Mundi* refundunt, eamque in hisce casibus principium directivum statuunt; ita *Hen: Morus, Ioan: Reth:* qua illis substantia est activa atherea, universo in prima creatione instita, ejusque incolumitati serio providens, effectus causa particulari, improporcionatos producat. Hisce non multum repugnabimus cum sua probabilitate polleat, quamvis hisce contradicat *Rob: Boyle: in Philosophia sua Naturali.*

V I. Philosophia experimentalis parum vacarunt, qui vacuum omne ē rerum *Natura* proscribunt, non immerito itaque *Hen: Morus* reprehendit *Cartesium* quod neget etiam virtute divina posse fieri vacuum, cum Naturaliter hoc posse dari invictissimè comprobarunt solertissimi *Philosophia experimentalis* candidati, nominarim, hoc ad oculum demonstravit *Toricellius* tubo suo vitreo digitis 29 $\frac{1}{2}$ longiore, aliud fidum testimonium huic adhibuere, *Otton Ger: & Rob: Boyle:* cum ostenderunt ex magno globo vitreo antlia ejus collo applicata universum posse aerem extrahi. Inutiliter igitur conatur *Fran: Linus Anglicus* in lib. suo de corp: inseparabilitate, dilucida hæc *Naturæ* testimonia speciosè pervertere: cui & Comitem se dedit *Tho: Hobb:* infelici quoque exitu *Toricelli* experimentum resolvens; taceat nunc grande hoc *Peripateticorum* pronunciatum *Naturam* sciz abhorere vacuum, cum ne ad puncti quidem spatium moveatur *Natura* quin vacui exposcat veniam. Ita inter veteres opinabatur *Epicurus*: qui ideo universum conflare dicebat, ex corpore & inani (ut habet *Gassendi: in Syntag: Philosophia Epicuri:*) nam ut motum propugnaret, vacuum stabiliebat; huic suffragatur *David Derodo*, qui motum & vacuum arctissime conjunxit; quos summo Marte infelici successu disjungere studuit *Hobb: in suis Phisicis* motum

motum asserendo corporibus esse coæternum, & cum iisdem concreatum; ita Atheistice progreditur æternitatem corporibus attribuens. Nee ad rem facit secunda *Hobb*: responsio quod apprimè concipiatur motus non concepto vacuo: nam quamvis inquit, Mundus ad impleatur corporibus, ex iis tamen quædam sunt fluxa & fluida quæ motui cedere videntur, si quidem nisi admittione inanis & vacui corpora hæc fluida evadant; (nam si illorum omnes partes undique contiguitatem secundum totas superficies habeant) perinde est sive ea dura, aut solida, rara, aut fluxa dicamus: quod clare exhibuit *Gassend*: cap. 3. *Phyc*: ubi ad motum propugnandum, vacua seu inania spatiola Mundi corporibus interspersa cum *Epicur*; *Lucret*: *Democrit*: *Leucip*: & aliis statuit.

VII. Perplexis & inauditis terminis Dialecticatur *Tho*: *Hobb*: (se-re dixeram phantasticis) de loco, spatio, & tempore differens, quæ omnia ei videntur mera animi phantasmata, nihil extra intellectum foedissime si-bi repugnat cum in *Elementis spatium* sciz quod cum magnitudine alicujus corporis coincidit locum appellet; sed spatium quod cum corporis magni-tudine necessario secundum dimensiones coincidit, est extensum at quod est secundum dimensiones extensum secundum ipsum est independens a-phantasmate & aliquid extra intellectum, *Corpus definit cap. 9. de corpore. art. 1. quod cum nullam habeat à cogitatione dependentiam, coincidit vel coextenditur cum aliqua spatii parte*: quod vero addit *Hobb*: dicendo lo-cum esse extensionem fictam & minime realem, ipse miserè fingit, & gratis sine fundamento asserit, cum locus omnis realiter continere debeat loca-tum; sed an hoc præstabit quin realiter cum corpore extendatur; efficaci ergo opus erit phantasmate ut extensionem realem, in fictam transmutet. Eodem adhuc phantasmate motus, tempus definit, quod sit phantasma mo-tus cap. 7. de cor: sed an res & rei phantasma sunt idem: verum est in tempore dari motum, imo essentialiter eundem in suo conceptu involve-re, cum *Tempus omne sit mensura motus per prius & posterius*: sed motus non idem est cum motus phantasmate. nam motus est aliquid reale tempo-ri conveniens nemine cogitante, cum tamen phantasma extra animam sit merum nihil. Imaginariè describit spatium, cum illi omne spatium sit imaginarium tantum modo, spatium dicit esse alicujus rei phantasma, quæ antea in Mundo existerat ante suppositam rerum omnium annihilationem nam Philosophiam suam naturalem à privatione ac Mundi annihilatione: (quam gratis supponit) exorditur, quod potius est naturam ignorare, quam Philosophiam naturalem excolere. Homines inquit tunc consideran-

tes non qualis fuerit res, sed solū quod esse habuerat extra mentem statim alicujus rei oritur conceptio, quam cognominamus spatium; sed in spatii natura rimanda sine cancellis expatiatuſ est *Hobb*: in tanta verborum *atxia* quis vel sensus umbellam concipiet. Leviter *Aristoteles* locum definit quod sit superficies corporis ambientis locatum prima & immobilis; melius ideo cum *Cart*: *Gassend*: *Gorl*: locum definimus, quod sit spatium à re locata occupatum. Res locata simul & semel movere potest & tamen non movere, locum mutare, & eundem simul conservare; bilocare, imo omnilocare.

VIII. De Continui compositione prolixas disputationum series producunt *Aristotelei*, de ala muscæ conjiciunt (si credere fas sit) quod ob infinitam partium multitudinem infinitos poterit obtegere Mundos, quam conjecturam si præstiterint, rarissimè ut opinor disponentur partes. *Zenonista* vero mitiores paulo, minora jactitant ex indivisibilibus Mathematicis finitis continui compositionem egerminare propugnant alii item, *Inflatores dicti* puncta sua inflata, seu indivisibilia virtualiter extensa in sublime evehunt; quæ tria Philosophorum placita conatur *Derodo* in lib. suo de atom. orbi literario explosa tradere: sed insolens *Derod*: conamen moderandum esse ducimus; per nos licebit ullum ex prædictis liberrime ventilare, quamvis *Atomistarum* sententiæ de continui compositione magis applaudamus, qui nec ex punctis indivisibilibus cum *Zenone* nec ex divisibilibus in infinitum cum *Aristotele* continuum constituunt, sed ex atomis, seu corpusculis finitis exiguæ parvitaris divisioni omni resistantibus maxime tamen a punctis hisce Mathematicis differentibus, cum hæc omnibus dimensionibus, seu virtualitatibus spatio correspondentibus priventur, illa vero dimensiones agnoscunt; sed cum perfectissima indivisibilitate Physica: eruditè hanc *Atomistarum* sententiam perpolit *Chrysost*: *Magnenus* quem & laudibus effert *Heer*: de Atomis disputans in suis melet: nerveose reclamatione *Cart*: Atomorum vapulator qui materiæ partes indivisibiles è naturæ sacrario exandelcenti stomacho eliminare contendit: huic placet continui compositio ex materiæ particulis divisibilibus indefinitis; sed indefinitam hanc Philosophandi methodum finibus nondum comprehendimus, cum quæ indefinita sunt, infinita non sunt, quæ infinita non sunt finiti rationem induunt: finitum inter & infinitum medium non agnoscimus; nobis contra *Cartesium* astipulatur *Henricus Morus*, cum aperre profiteretur se indefinitas Naturæ partes, & indefinitam Mundi extensionem capere non posse.

I X. In Rarefactionis & condensationis Naturis elucubrandis, ad summum rarefactionis gradum æstuant Naturalistæ, dilatazione maxima inter se intumescunt. Rarefactionem cum *Cartesianis* statuimus in recessione partium materiæ, à motu celeriori orta, corporibus extraneis repleta, quæ in poros corporis rarefacti subingrediuntur, ut partium intervalla occupent: condensationem item in earundem partium accessione, corporumq; extraneorum expulsionem à motus diminutione orta. Vel cum aliis vacuitatularum adminiculo rarefactionem explicamus, per spatiolorum horum inanium intermissionem quorum occasione materiæ partes prius adunatæ à seinvicem distractæ extendantur & rarefiunt, condensationem vero per spatiolorum horum inanium exelusionem, quo pacto materiæ partes distractæ consolidantur: corpora fluida sunt quæ facile à locis suis remonentur, corpora dura sunt quorum partes strictius inter se mutuo cohzrent, & non sine vi à seinvicem separantur seu dura quorum omnes particulæ juxta se mutuo quiescunt, fluida vero quorum particulæ motibus mutuo diversis agitantur; omne corpus est grave, leve proprie sic dictum in rerum natura non agnoscimus nihil gravitatis rei per se inest, ut alibi sed extrinsece advenit à majori vel minori motu aut coporum impulsu, aut cum aliis rerum gravitatem & descensum deorsum virtuti cuidam telluris magneticæ ascribimus.

X. Nullibi magis segnitiam produunt mortales, quam cum de aliis innumeris extra se disputent, sibi ipsis tamen remaneant Peregrini, res exoticas curant, domesticas quasi negligunt. Quid in orbe pejus quam seipsum ignorare; jocantur quapropter Philosophi, dum animam aiunt totam esse in toto, & totam in qualibet ejus parte. Superstitiosum hoc veterum delirium viriliter explodit *Hen: Morus de immortal: anima. Anima Hen: Moro* est substantia spiritalis penetrabilis, partes habens extra partes, indiscerpibiles tamen: non est itaque substantia inextensa contra *Cartesium*, nec tota in qualibet corporis parte contra Philosophorum agmen. Omnium fortunatissime animam adumbravit *Vanhel: in vis: sua de eadem*. Mihi, inquit, apparuit (de seipso enim loquitur) lux transcendens sub hominis figura (anima quippe secundum illum figurata habetur) cujus totum fuerat homogeneous, active discernens, substantia spiritalis, chrySTALLINA natura sua lucens: involvebatur tamen nubilosa quadam parte; tanquam externa sui ipsius cortice; sed in ipsa nulla fuerat impressio sexualis, sed tantum in exteriori cortice; corporis figuratio, ac membrorum ordinatio ab ipsa animæ figura oritur cum *Vanhel: Anima enim in impolitam*

hanc *Materia Massam* descendens, sui ipsius figuram ei accuratissime imprimat, ac propriam in ea adumbrat imaginem. Anima cum substantia sit incorporea materiam penetrans summeque subtilis, potens materiam pervadere sine ullo sui vestigio, nondum percepimus quomodo materiam seu corpus moveat, aut qua ratione inter diversissima hæc Naturæ extrema intercedat unio. Hoc onere suppressus *idem Hen: Morus* succumbit; quamvis tamen hæc à nobis percipi non poterit, statuenda est nihilominus tam arcta animæ ad corpus unio, quam partium materiæ ad se invicem unio tamen animæ cum terrestriori hoc vehiculo, non ab aliqua congruitate mechanica exoritur, qua duo corpora sibi invicem agglutinantur ratione asperitatis aut viscositatis cujusdam, sed a congruitate quadam vitali provenit quæ animæ inhæret tanquam nobiliori vitæ principio; quæ fusc edocuit *Hen: Morus de immor. anima*. Præcipuam suam sedem habet in cerebro cum *Cart:* sensus omnes *Cartesianis* habentur motus locales scilicet sentiendi organum moventes non a speciebus illis sensibilibus imaginariis, sed a corpusculis insensibilibus ad organum delatis, ejusque nervos pulsantibus. Hanc *Cart:* sententiam luculenter proponit *Adri: Heer: in Philosophia sua natur:* ubi omnem sensationem duobus perficit, primo, mirabili nervorum texturâ; Secundò, corpusculorum insensibilium multitudine nervos hosce tangentium & moventium: ex diversis hisce motibus diversissimæ oriuntur sensationes *Hobb:* quoque invenio *cap. 1. Leviath.* sensus causam statuentem objecti externi motum sentiendi organum prementem, quam objecti pressuram ad cerebrum usque prosequitur. Sed quod paulo inferius subjungit de sensu vixdum cepimus. Quæ, inquit, objecti pressura ad cerebrum usque delata causat resistenriam & cordis conatum (dixisset opinor cerebri) ut semet liberet ab hac pressura eamque expellat, qui, inquit, conatus quoniam externus est, videtur aliquid esse extra nos, sed extra se nimium Peregrinatus est, conatus aliquis extrinsecus maxima violentia in *Hobbiu* ruens ejusdem cerebrum graviter compressit, cum insensibilia hæc de sensu scripserit; cum si sit aliquis talis cerebri conatus in sensu admittendus, certissime internus erit. quamvis hoc quod premit expellatur eodem fere modo quo quis conatur alium domo expellere, extrusum foras ejicitur licet extrudens interior domum possideat deinde inconcepibile nobis videtur cerebrum tanta gravitate ferre omnes sensuum perceptiones, ut eas conetur totaliter expellere, amplexibus enim detinet motus objectorum suavium sensuum fibrillas delectantium. Sed aureum *Guliel. Læti* ingenium magni æstimamus qui graves *Hobb:* errores

suo Leviath: insertos liberaliter excipit plagis. Visus sensuum omnium prestantissimus, fit cum *Cart*; per motum globulorum secundi Elementi impingentium, in extremitates nervorum opticorum, ex quo motu luminis & coloris exsurgit sensus qui visus nuncupatur. Lux & color identificantur seu color omnis cum *Recentioribus* est lux ipsa modificata ita etiam *Robertus Boyle*, in tract: *suo de color*: noctu nec sanguis rubicundus est, nec paries albus, & quod miserabilius est pulchritudo (divinitatis, hoc emblemata vultus divini vestigium, iactabundus ille generis humani victor) noctis caligine perterrita fugæ consulit, rebus nox abstulit atra colores, fallitur itaque *Petrus* in tenebris de conjugis pulchritudine summe lepidus. Colorum diversitas ex varia particularum superficialium dispositione, & diversa partium objecti textura oritur cum *Rob: Boyle*: Nullus color est qualitas subjecto inhaerens cum eodem, quod insuperabilibus argumentis viriliter suadet in eodem tract: de coloribus idem *Boyle*: lux aliquid reale est extra nos existens, & non merus cerebri aut nervorum opticorum motus, contra *Hobb*: non est apparitio motus contra eundem, quod evicit *Lucius* contra *Hobb*: colores sunt & tactus objectum; acutissime ergo judicabit cæcus de coloribus, quod & idem refert, *Rob: Boyle*: de cæco quodam colores ex solo digitorum tactu discernente per maiorem vel minorem asperitatem corpusculorum corporis colorati. Color albus constituitur ex innumeris superficieculis, & minutissimis protuberantiis Naturæ instar specularis, extrinsece luminis radios versus oculum reflectentibus, ut habet idem *Robertus Boyle*, Color niger ex particulis quarum superficieculæ sua natura scabræ sunt, nec facile valent lucem extrorsum ad nos reflectere. Sensuum externorum objecta, seu qualitates illæ communiter sensibiles dictæ ipsi sentienti tanquam subjecto non inhaerent *con: Hobb*: nam inquit quæcunque qualitates a nobis sensu percipiuntur in Mundo extra nos existentes, visiones & apparentiæ solummodo videntur, ignis ergo apparenter erit calidus, *Hobbius* apparenter comburet, vere dolorem non perciperet ex alicujus membri combustionem; campana non sonat, aqua non est frigida, nix non est alba, mel non est dulce, Sol non splendet, si *Hobb*: auscultemus, Misere agitatur *Hobb*: cerebrum, aut concutitur sentiendi organum, qui qualitates hæc objecto inhaerentes motuum apparitiones & phantasias evanidas cognominat. Qualitates omnes uti *Cart*: complacet sunt corpuscula minutissima & particulæ sensu perceptibiles. Calor est agitatissimus & celerrimus particularum insensibilium motus juxta eundem frigus vero est earundem partium motus remissior. Qualitates oculas

ab *Aristoteleis* & veteribus in Scholas inventas risu excipimus hasce solum induxit intellectus humani socordia, quod si lucidissima rationis acies res magis attendisset, nunquam confugisset ad qualitarum occultarum asy- lum.

THEOREMATA

METAPHYSICA.

PINGUI Minerva, ad spiritus generosi nauseam Phi-
losophatur materiale istud corporis mancipium *Tho:
Hobb.* Cujus cranium Hypermetaphysicum caliginosis
materix voraginibus crassissimisque corporis vaporibus
immersum spiritus omnes castigans, nihil non materia-
le sapit. Substantix incorporeæ notio, aut spiritus con-
ceptus non implicat in terminis contra *Hobbium*, ut bene
demonstravit contra eundem *Hen: Morus.* Substantix nomen malè reci-
procatur cum corpore. Invito *Hobbio* datur substantia quæ non est cor-
pus. Atheistice statuit *Hobb:* in suo *Leviath.* & sub finem libri qui inscribi-
tur *de humana natura*: nihil in Mundo esse præter corpus, & Universum
hoc merum tantummodo esse corporum aggregatum; sed sui est oblitus
Hobb: se proprio jugulat gladio cap. 8. de corpore pag. 2. Materix modos
agnoscit quibus concipiatur corpus, quos accidentia nominat à corpore
distinctos, corporis motus non est corpus, nec ejus quies corpus quiescens;
sed hæc sunt aliquid universi, incósideranter ergo conclusit *Malmesburienfis*

nil in mundo esse præter corpus. Sed nisi ad meridiem caligaret hoc corpus, quosdam in universo perciperet effectus ita obscuros corporis natales excedentes, qui motui materiæ cujuscunque demum temperaturæ fingatur ascribi nequeant; ad quem materiæ motum tanquam asylum tutissimum, recurrunt spirituum vapulatores; quibus nihil in bucca est familiarius quam motus & materiæ clangor, hujusmodi enim farinæ homines cum in spiritus subtilitatem nondum penetrariat, sensum & perceptionem omnem à motione, aut potius reactione unius partis materiæ in aliam oriri propugnabant, omnemque perceptionum diversitatem, motuum diversitati acceptam referebant. Sed contra hosce in excessu Philosophatur *Carr: prima parte princip: Philosophia*, art. 48. (cui & associatur *Heer.*) qui perceptionem omnem, omnesque percipiendi modos ad substantiam cogitantem, idest, secundum illum, spirituales reducebat; quasi non daretur perceptio corpori propria. Substantiæ incorporeæ à firmiori principio derivantur, quam a febricitantium somniis, aut nocturnis dormientium visionibus *contra Hobb: pag. 2. Art. 9.* spiritus omnis (DEO excepto) est formaliter extensus, partes habens extra partes; omnisque quæ talis (prior exceptione reservata) unionem habet cum materia, vehiculo quodam aëreo, æthereo vel terrestri circumvestitur juxta *Plat: communiter ita Henricus Morus de immortalitate animæ, lepidus ille Platonista.*

II. *Απειροσμός* statuit *Hobbesius cap. 26. de corpore pag. 307.* Quæstiones de Mundi magnitudine ac principio motas non esse à Philosophis decidendas, aut ratione naturali cōmensurandas; cum ex naturali rerū ordine (a fide præscindendo) causarum scalas ascendendo demonstrari poterit orbis infantia. Serio damnamus desidiosam *Hobb: indifferentiam*, & suspensam animi sui sententiam, quæ statuit nihil sequi absurdi, utrum finitus an infinitus, æternus an temporarius habeatur Mundus. Sed nisi absurditatibus frequenter reperitis torpesceret ingenii *Hobb: acumen*, ipse *Hobbesius, Hobbio* absurditatem proponeret *cap. 26. de corpore pag. 307* *infiniti inquit nullum datur Phantasma*, nulla de eo possibilis est conceptio. Sed annon de münco varias habemus conceptiones, & diversas de eo efformamus ideas? estne motus (de quo tam magna prædicat *Hobb:*) corporis proprietas? estne Mundus corpus: quomodo ergo movebitur corpus infinitum. Sed estne omne quantum limitibus definitum teste *Hobb: cap. 12. de corpore pag. 1*? Estne Mundus quantum seu quantitas? Ergo & limitibus determinatus. Sed & ne ad Atheismum viam sternit Mundi æternitas? Quicumque æternitatem Mundo concedunt, eandem & DEO dene-

giat. Sed quid absurdius hisce dici poterit ipse videat *Hobbesius*. Disputant Philosophi num novitas essentiae sit de conceptu creationis? Vel num Mundus potuit fuisse ab aeterno? Nos *Alvian: Heer:* suffragantes possibilem Mundi aeternitatem ex multis capitibus repugnare pronunciamus: quod & ostendit Author praefatus contra *Por: in suis Melet.* Minutissimae cujusvis mixtae creatio repugnaret, si vera sit *Cart:* hypothesis, qua statuit nihil ex nihilo aeternae esse veritatis, quod & atro quasi calculo observat *Compt: Adam Protoplastus* terrae filius ad DEI imaginem & similitudinem creatus est: frustra ab hoc privilegio conatur excludere sequiorem sexum libri illius Author, cui titulus est *Mulieres non sunt homines*. Statuit *Vanhel:* mentem humanam DEI imaginem referre, ac *Trinitatis* speciem exhibere, in si mplici unitate & indivisibili spiritus homogeneitate, sub immortalitatis, indissolutionis, & identitatis symbolis. Nos potius cum aliis contra *Vanhel:* animam statuimus *Triunus DEI* imaginem exprimere. *In univoca substantia simplicitate; & facultatum Trinitate, intellectu scia voluntate & memoria spirituali.*

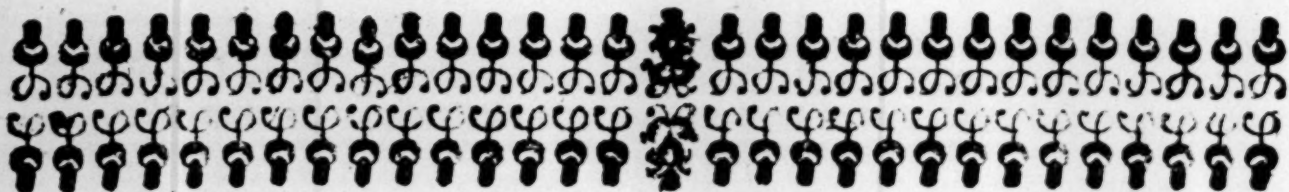
III. Mortalium nullus est, si in se ingenii aciem converterit, qui *subiectivam Supremi Nominis notitiam* in se non deprehendat; eos hominem exuere necesse est, qui clara Divinitatis vestigia, ac entis supremi characteres animabus naturaliter impressos non dilucide perceperint: esse enim DEUM, plenis faucibus resonat sensibilis hic *Macrocosmus*; concludimus itaque neminem, pura, ut aiunt, negatione DEUM posse ignorare; non dicitur ergo speculative Atheus. Hac in themate propugnando non infelice laboravit *Cart: meditatione de existensia DEI*. Magni quoque facinus laudabiles virorum honorabilium conatus, *Rob; Boyl: & Henrici Mori*, qui non sine successu, naturalem DEI cognitionem manifestè elucubrarunt, hic in suo *Antidit:* ille vero in *Philosophia naturali*. Perplexus videtur & dubius Philosophus noster *Phantasticus* (*Hobb: intelligo*) de cognitione DEI naturali, omnem, quantum colligere possum, DEI cognitionem viribus naturae acquisitam e medio tollit. Infiniti inquit, scientia finito quæstori est inaccessibilis, omnisque, inquit, cognitio nostra a phantasmate derivatur; sed DEVS nequitiam est phantasmatis objectum. Sed *cap. 12. Leviath: de agentibus invisibilibus* (inter quæ est DEVS *Opt: Max.*) ignobiliter & impie valde loquitur, ea intitulans phantasiae creaturillas & evanidas apparitionum umbras & has inquit apparitiones homines præ ignorantia spiritus vocarunt, id est, *Hobbio* interpretè, corpora aërea. O horrendum facinus! O crassam hominis Metaphysicam! De primo intellectus

intellectus cognito incognita multa proferunt Philosophi, nec se nec alia agnovit *Zimara*, dum omne primum cognitum intellectus humani determinatum denegaret. Primum *Cart.* cognitum (*ego cogito ergo sum*) multa supponit cognoscenda, varias involvit cognitiones. Sed *parte prima principiorum Phil:* virum primi sui cogniti pudet, culpæ conscius *palinodiam* canere cogitur, quia, inquit, *Audimus esse DEVM qui potest omnia, & a quo sumus creati, ignoramus an forte nos tales creare voluerit ut semper fallamur etiam in iis qua nobis quam notissima apparent quæ propter merito de rebus dubitare possumus, nec ullam certam scientiam aut primum cognitum habere valeamus priusquam Authorem nostræ originis agnoverimus.* Hæc ille. Cum ergo omnium reliquarum rerum cognitio à DEI cognitione dependeat, statuimus hanc cognitionem (*Deus est*) esse omnium primam & certissimam, quæ cuilibet ordine Philosophanti occurrat; nullus itaque est cui invincibiliter ignoretur DEUS aut qui naturalem hanc *πρόληψιν* infusa æquicia aut prava consuetudine corrumpere valeat.

I V. Hyperbolice sanctus est noster *Hobb:* animal est Religionis avidum 12. cap. *Leviath.* pag. 52. quatuor statuit germina ex quibus inquit naturale Religionis semen efflorescit, viz *manium opinionem, causatum secundarum ignorantiam, devotionem erga quod timeamus, & fortuitorum acceptionem pro præcognitis.* Ecce firmissimum jecit Atheismi fundamen, pateutes aperuit impietati portas. Venuustus Religionis partus speciosiores longè exigit parentes. Quid? an & ex errore generatur veritas (ne dicam Religio) an ex somniorum apparitionibus aut Phantasie creaturiosis tanquam ex seminibus gignitur Religionis veritas? An mundum ex immundo producat *Hobbius.* Nam cap. 12. sui *Leviath:* manium & spirituum opinionem errorem pronunciat. Sed erro est hic instabilis tam crasse errando. Sed dato quod nulla sit DEI cognitio, aut Numinis fiducia (in qua naturale Religionis semen consistere autumamus) sine spirituum agnitione, aut manium opinione, cum DEVS essentialiter spiritus sit, fides tamen aut D E I fiducia ex opinione spirituum nunquam florebit, licet enim spirituum doctrina gravibus ac prementibus in natura argumentis innitatur, quæ cuilibet de eorum existentia persuadere possunt: non tanta vero pollent claritate, ac indubitata rationis evidentia, atque argumenta quæ irrefragabiliter evincunt DEVM esse, cujus cognitio immediatum est Religionis semen. Sed non cessat cæcutiens hic sciclus causatum secundarum ignorantia est & secundum illum Religionis semen (quam si pro,
Atheismi

Atheismi caractere posuisset verisimile dixisset Quid? An ignorantia est devotionis Mater? An DEVM incognitum veneratur *Hobbius*? De causis secundis longe aliter Philosophatur maximus ille gentium doctor *Rom: 1. 20.* DEI inquit invisibilia à visibilibus illucescunt. Corruptum est etiam tertium Religionis *Hobbesiana* semen, quod nuncupat devotionem ergo quod timemus, quod si timorem reverentialem aut filialem intellexisset, Religionis actum ejusque effectum designasset; sed quod timor iste sordidus qui servilis nomine indigitari solet, de quo intelligendus est *Hobb:* (cum ex causarum secundarum ignorantia oriatur) sit Religionis semen, Metaphysica nova est nuperrime ad aures delata sed quantum Religionis germen est fortuitorum inquit pro præcognitis acceptio, sed quoniam de Religionibus *Ethnicorum* id ipsum prædicat (alias contra *Veteris & Novi Testamenti* prophetias impie blasphemaret) nostri instituti non est. Sed nimium, pro pudor! In Atheismum vergit *Hobbii* Reli-

gio; semina marcida vegetos non ferunt fructus; florida magis differet sata, si messem expectaverit feracem; ei ergo mentem precamur sanam in corpore sano.

T H E S E S

M A T H E M A T I C A E.

INCERTISSIMIS, imo falsissimis innituntur principiis demonstrationes Mathematicæ, quas pro veritatis oraculis hominibus obtrudunt quantitatibus commensuratores; fileat Mathematica, nec de sua gloriatur certitudine aut eviden-

tia, cum nondum scientiarum salutaverit Album, nec aliquid in eo certi cognosci potest nisi incertitudo summa. Non penes est Mathematicam ne vel unam demonstrationem solidam proferre, cum fallant pleraque demonstrationum principia, definitiones intelligo, quæ pro demonstrationum basibus reputantur. Imo possibile est ut habet *Hen: Morus* quod omnis evidentia Mathematica aliud non sit quam constans & occulta delusio, cui fortassis perpetuo obnoxia est naturæ humanæ fragilitas: profunda Mathematicorum subtilitas nondum exilem puncti naturam comprehendit. *Euclidis* definitio nulla est quæ punctum definit *cujus pars nulla sit*, quidni & Anima ac Angelus Theologis communiter puncta videri possunt, si præfata puncti descriptio ejus naturam exhaustiat. Mihi verius definiri potest punctum, corpus, quantitas *cujus in continui compositione nequaquam consideratur*. Ridicula magis & illusoria est lineæ definitio, quod sit, *Longitudo latitudinis expers*, cum & longa sit & lata, nec producibilis sit una dimensio sine reliquis. Eadem & macula contaminatur superficiei definitio quod sit *longitudo & latitudo profunditatis expers*; quam lubrica ergo existit Mathematicos structura quæ incertis adeo inædificatur principiis. Omne totum est pars & omnis pars est totum, actum ergo est de Mathematicæ evidentia. Sed sufficerene potuisset ad Mathematicos fraudes detegendas, ut altera ejus species, Geometria scilicet, quæ circa quantitatem continuam versatur, defectu laboraret, quin & ejus species consocia, Arithmetica nempe, quæ circa quantitatem discretam seu multitudinem versatur, eadem contagionis labe contaminaretur. Numerus ens est rationis potius quam reale, sex unitates non constituunt numerum senarium; unitas est numerus potius quam numeri principium; duæ unitates constituunt numerum duodenarium; numerus finitus conflatur in infinitum; sublato omni intellectu nullus esset numerus, datur finitum æquale infinito, omnis numerus finitus est infinitus, si numeri infiniti nomine uti liceat.

I I Terra ratione luminis à *Veneris Luna* & aliis Planetis non differt, (imo à *Cartesio* inter Planetarum numerum coaptatur) cum conflata sit ex corporibus opacis, quæ Solis radios excipientia, illos non minus valide quam Luna reflectunt; quæ etiam (Lunam volo) proprio privatur lumine, & radios solum à *Sole* acceptos versus oculos nostros reflectit; quapropter si Terram ex *Fove* respiceremur, minor quidem, sed forte non minus lucida nobis appareret quam hinc *Jupiter* apparet: ex Planetis autem vicinioribus major videretur, sed ex fixis propter nimiam earum distantiam, omnem conspectum fugeret, Stellæ in eo inter se differunt quod illæ quas

fixas vocamus eandem semper inter se mutuo distantiam, eundemque ordinem servant, alix vero assidue inter se situm mutant; unde Planetæ, five Errantes vocantur. *Sol* constat ex materia quidam valde fluida ac mobili, quæ omnes Cæli circumadjacentes partes secum rapit Cæli habentur fluidi, quod vulgò Astronomi concedunt; quia vix aliter Planetarum Phænomena explicari possunt; Cæli omnia corpora in se contenta deferunt, Terra ex eo quod circumquaque fluidissimo Cælo cingatur, ac nullus in eo motus percipiatur à multis, existimatur eam nullam ad motum propensionem habere, cum nullum in eo motum deprehendant; sed hoc non obstat quo minus non deferatur ab isto Cælo; inde tamen ne aliquis inferat Terram proprie movere, quamvis à Cæli motu transferatur; Terra itaque non est totaliter immobilis, contra Hypothesin *Ptolæmi & Clavii* nec proprie mobilis, contra hypothesin *Copernicanam*, sed medio se habet modo ita *Cart.* Planetæ etiam omnes circa *Solem* à *Luna* deferuntur, materia enim Cæli in qua Planetæ versantur recte à nobis concipi potest instar cujusdam vorticis (in cujus centro est *Sol*) quæ assidue gyratur, cujus partes *Soli* viciniore celerius movētur, remotiores vero tardius; Planetæq; omnes inter easdem istius Cælestis materie partes semper vertantur, & ex hisce sine ullis machinamentis omnia Planetarum Phænomena facillime intelliguntur. Ast hic me sisto.

O miseras hominum mentes ! O pectora cæca !

*Quisquis homo est errare potest, cognoscere verum
Indubio : proprium novimus esse DEI.*

F I N I S.

